

Okupuotos Lietuvos rašytojai ir jų kūryba

ALOYZAS BARONAS

Kalbėti*) apie lietuvių literatūrą tėvynėje yra sunku ne todėl, kad nebūtų galima pasinauti dabartinėmis ten išleidžiamomis knygomis, literatūros žurnalais ar laikraščiais, bet todėl, kad dalykiškai ir literatūriškai svarstant, reikia atsižvelgti į vieną atvejį, jog lietuvių literatūra ir ten, kaip ir visoje Sovietijoje, turi tarnauti komunizmo statybai. Dėl tos priežasties, negalėdama būti laisva, literatūra negali tarpti, ir todėl šandien net pati rusų literatūra, davusi tiek didelių vardų, Dostojevski, Gogolį, Tolstojų, Turgenevą, Lermontovą, Čechovą ir eiles kitų, per penkiasdešimtmetį po revoliucinio laikotarpio nieko gero neišugdė. Ir nereikia manyti, kad tautoje nėra talentų, jų yra, bet nėra jiems laisvės. Ir keista, kad šandien rusai geriausių savo rašytojų knygų negali skaityti gimtąja kalba, o turi skaityti juos angliškai. Pasternako "Dr. Živa go", išėjęs Vakaruose, neprieinamas savo tėvynėje, lygiai taip neprieinami ir Solženicino "Pirmajame rate", "Vėžio palata", Tarsio "Palata nr. 7". Solženicinas, ne kartą stipriai pultas, kaip išsireiškė čekų žurnalistui, gyvenęs ana Chruščiovo klaida, kada šis leido išspausdinti "Vieną Ivano Denisovičiaus dieną". Be šių autorių, dar yra eilė kitų, kuriems Sovietijoje nebeduodama reikšties, ir tai yra ne kas kitas, kaip talentų žlugdymas, ir tai yra patys didžiausieji komunistinės sistemos nuostoliai, nes kviečiai ar bulvės auga kasmet, o talentingi rašytojai gimsta tik dešimtmečiais. Kadangi tokia būklė yra Sovietų Sąjungoje, tai panaši būklė yra ir visur kitur už geležinės uždangos, o juo labiau pavergtoje Lietuvoje, kur visą laiką bijoma dar ir vadina mojo nacionalizmo.

1969 m. pavasarį partija Lietuvoje paskelbė štai kokias instrukcijas:

"Komunistų partijos išauklėti tarybiniai rašytojai, meno ir kultūros veikėjai kuria politškai brandžius, meniš

*) Paskaitos, skaitytos šiemet mokytojų savaitėje Dainavoje, santrauka.

Šiame numery

- IV-tosios Dainų šventės rūpesčiai.
- Okupuotos Lietuvos rašytojai ir jų kūryba.
- Aleksas Kufkus prisiminimuose.
- V. Mykolaitis-Putinas eilėraščiai.
- Europos operas belankant.
- Premijuotos apysakos ištrauka.
- Laimėjimu laukia vyresniosios ir jaunosios kartos dialoga.
- "Lituanica — veni, vidi, vici".
- Albinas Šmulis šis ir Lietuvos filmas.
- Nauji leidiniai.
- Akademines prosvaites: Studentų ateitininkų stovykla, Korp! Sat. tija inscenizuoja V. Mačernio "Vizijas", Lietuvių kalba pasaulio universitetuose.

kai meistriskus kūrinius. Aštroje ideologinėje kovoje, kuri vyksta pasaulyje, jie užima principinę marksistinę-lenininę poziciją, moka duoti teisingą partinį įvertinimą sudėtingiems pasaulinės kultūros reiškiniams. Visa savo kūryba Lietuvos kultūrinio fronto veikėjai ištikimai tarnauja partijai, padeda auklėti plačiasias darbo žmonių masės klasinio solidarumo, nesutaikomos kovos prieš imperializmą, buržuazinę ideologiją dvasia, siekia deramai prisidėti prie TSKP kovos už tarptautinio darbininkų judėjimo vienybę ir susitelkimą marksizmo-leninizmo pagrindu.

Komunistinis partiškumas, liaudiškumas, lenininis nesutaikomumas su bet kokiais buržuazinės ideologijos pasireiškimais buvo, yra ir bus pagrindiniai kultūrinės statybos ir meninės kūrybos principai.

Visas kultūros — švietimo įstaigų darbo turinys nukreiptas į tai, kad būtų stiprinami komunistiniai moralės principai, formuojama darbo žmonių mokslinė — materialistinė pasaulėžiūra, kad jaunimas, darbininkai, kolūkiečiai, inteligentija būtų auklėjami tautų draugystės, proletarinio internacionalizmo, nesitaikstymo su bet kokiais buržuazinio nacionalizmo pasireiškimais dvasia..."

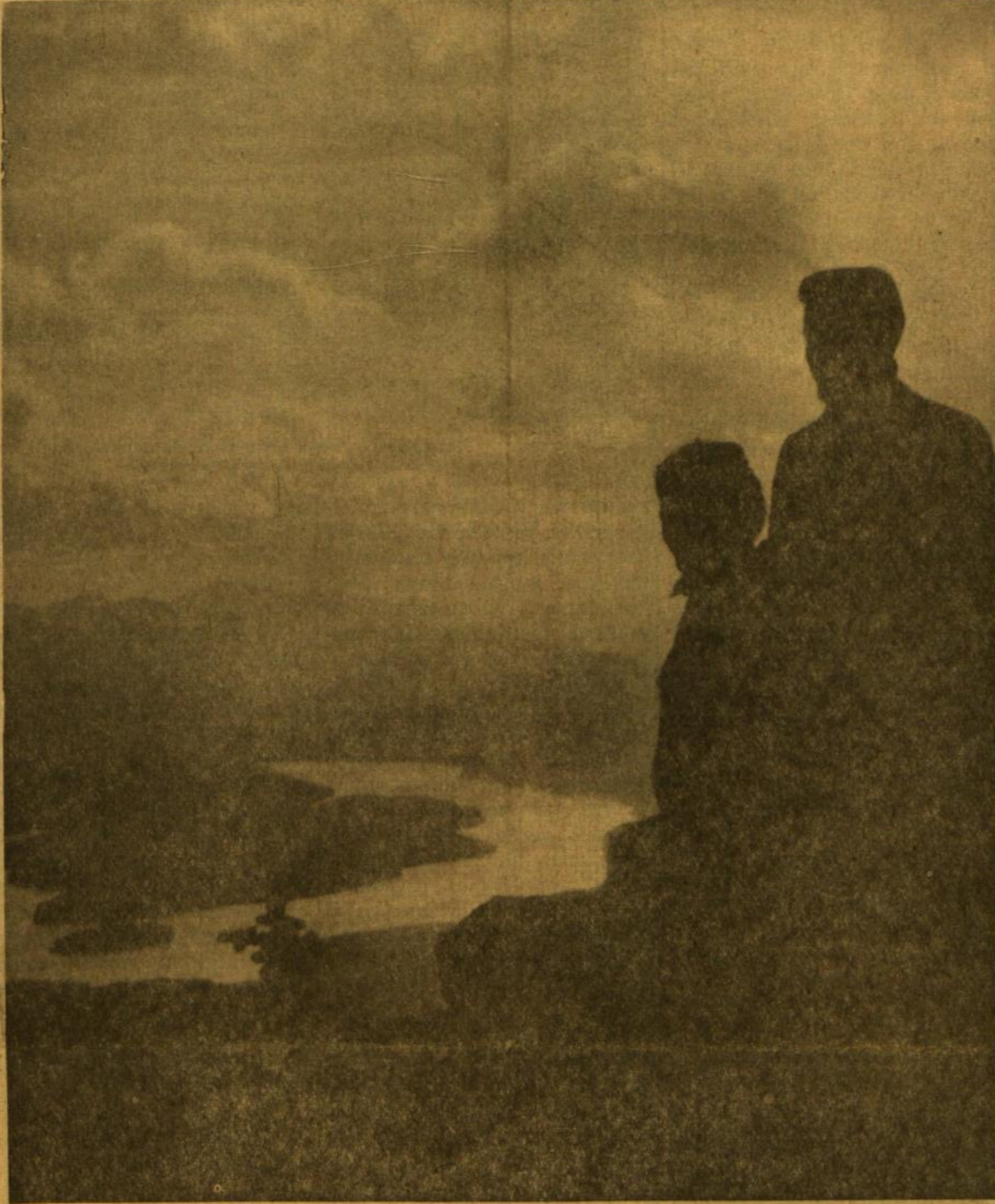
Partijos kanceliarija sutaisė suvažiavimui ir "kreipimąsi" į visus kitus kultūrininkus Lietuvoje, kurių suvažiavime nebuvo. Ten sakoma "Kiekvieno rašytojo, meno darbuotojo pareiga — savo talento geriausias kūrybines jėgas skirti būtent komunistinės visuomenės sukūrimui. Tai ypač svarbu nepamiršti šandien, pastražius ideologinės kovos sąlygomis, kai buržuazinės ideologijos atstovai atkakliai ieško spragu, kuriomis pasinaudoję, galėtų vykdyti ideologines diversijas. Tarybų Lietuvos kultūros darbuotojų suvažiavimo respublikos meno bei kultūros darbuotojams, tvirtai pareiškia: mūsų kelias — su liaudim, su komunistų partija, ir nėra tokios jėgos, kuri galėtų mus iškreipti iš pasirinktojo kelio..."

Taigi šitokios instrukcijos yra

Poetas, romanistas ir dramaturgas Justinas Marcinkevičius

literatūros kapas, ir reikia labai daug drąsos, norint tas instrukcijas apeiti, ir reikia daug pastangų, kad tokiuose reumuose galima būtų ką nors sukurti ir savo kūrybinį aš patenkinti. Po šio, kad ir ne per ilgą įvadą, kyla klausimas: ar lietuviai kūrėjai kaip nors išsiveržia iš tos Prokrusto lovos ar ne? Galima atsakyti teigiamai. Toliau vėl įdomu: ar tarp lietuvių kūrėjų yra talentų ir ar jie yra sukūrę, vakerietišku mastu matuojant, vertingų kūrinių? Į abu klausimus galima atsakyti — taip. Kiek gi yra talentų, gali paklausti ne

Vasarą atsisveikinant...

Nuotrauka Vytauto Maželio

vienas? Ryškesnių gali būti ir pusšimtis, o kiek knygų jie parašė tikrai vertingų, galima sakyti, kad jos tik ant pirštų skaičiuojamos. Tos knygos yra ir pačių Lietuvos kritikų gerai vertinamos. Galima sakyti, kad tiek vakariečių, tiek ten esančių nuomonės sutampa. Nors, be abejojimo, yra jų kritikų iškeliamų pusių, kuriuos mes laikome vien tikrai knygos silpnūbėmis.

Apskritai apie kūrėjus

Iš senesniųjų rašytojų, mums iš tėvynės išvykus, tuoj pat po karo, Lietuvoje pasireiškė tik labai nedaugelis. Tai Venclova, Cvirka, Baltušis, Jonas Marcinkevičius ir nedaug iš jaunesniųjų: Dovydaitis, Mozūriūnas, Miežlaitis, Širvyis. Idomiausia, kad nei Cvirka, nei Venclova, nei Jonas Marcinkevičius nebesukūrė didesnių veikalų, o ribojosi tik smulkesnio žanro kūriniams. Vėliau Venclova, be atsiminimų, parašė ir romaną, "Gimimo diena", jokios literatūrinės vertės neturintį. Pasirodė jaunesniųjų gana nemaža, tačiau be jokio ryškesnio veido. Visi tik rašė apie komunizmo laimę, apie traktoriisto meilę, apie Alžiriją, vėliau apie Korėją, Kubą, apie visą, kas buvo reikalinga partijai ir propagandai, ir, be abejojimo, vis nūdžiugo, kai tik po dešimtmečio, 1957 m., išėjo Juozo Baltušio, (gim. 1908), "Parduotos vasaros". Galima drąsiai teigti, kad tai viena geriausių prozos knygų visoje pokarinėje literatūroje šalia Putino "Sukilėlių", kurių antroji dalis liko neužbaigta. Antroji "Parduotų vasarų" dalis pasirodė šimmet. Ir ji yra taip pat ge-

rasme ir menkesnė už pirmąją. Romane aprašomas prieškarinio samdinio gyvenimas, tačiau tai vaizduojama literatūriškai. Daugelis amerikiečių rašė apie savo krašto skurdą, tačiau jų kūriniai vertingi ne dėl temos pasirinkimo, bet dėl literatūriškumo. Taip yra ir su "Parduotom vasarom". Putino "Sukilėliai" taip pat gana įdomus kūrinys, vaizduojantis sukilimą prieš rusus. Pagal šį romaną buvo parengta ir opera. Tačiau scenon ji nepateko, rusai sustabdė finalinį jos paruošimą. Daugelis vyresniųjų rašytojų tegalėjo pasirodyti tik labai vėlai. Juozo Grušo (g. 1901 m.) knyga pokario metais pasirodė tik 1955 m., J. Graičiūno (g. 1903), tik po 20 metų — 1966 m., Antano Miškinio (gim. 1905 m.) eilėraščiai — 1960 m., St. Anglickio (g. 1905 m.) — 1960 m., K. Inčiūros (g. 1906 m.) — 1962 m. Bet buvo tokių autorių, kaip Gira, Nėris, Mozūriūnas, Miežlaitis, iš Sibiro grįžęs Gričius (g. 1899 m.), Dovydaitis (gim. 1914 m.) ir Sluckis (gim. 1928 m.), kurių knygos pa-

pasirodė tuoj po karo. Visa tai tebuvo labai jau skurdi literatūra, daugiausia programinė, kadangi taip reikėjo. Ir taip viskas stūmėsi maždaug ligi Stalino mirties, kol užtelėjo literatūron laisvesnis vėjas. Atėjo naujų vardų, o ir tie, kurie buvo įsprauti į kietus rėmus, pasijuto laisviau ir tuo pačiu kūrybingiau.

Proza

Iškilo tokie gana nauji, bet reikšmingesni savo kūrybiniais laimėjimais vardai. Tai Jonas Mikelinckas (g. 1922 m.). Jo novelių rinkinys "Senis po laikrodžiu", išėjęs 1960 m., yra tikrai talentą liudijanti knyga, vėliau jis išleido romaną "Vandens nešėja", ir pasisekimo sulaukusį romaną "O laikrodžio eina". Gi 1968 m. gruodžio mėn. "Pergalė" išspausdino apysaką "Trys dienos ir trys naktys", kurią kompartija pasmerkė. Iškilo Justinas Marcinkevičius (g. 1930 m.) — apysaka "Pušis kuri juokėsi", Romualdas Lankauskas (g. 1934 m.) su romanu "Vidury didelio lauko", Jonas Avyžius (g. 1922 m.) — "Kaimas kryžkelėje", kuris išvers tas į rusų kalbą ir yra apvalytas nuo įvairių sakinių, pvz. besiskundžiančių komunizmu, kuris vis tik žada, o žmogui neduoda gyventi šandien. Neblogai pasirodė ir Alfonsas Bieliauskas (g. 1923 m.) savo romanais "Rozės žydi raudonai", "Mes dar susitiksim Vilma" ir "Kauno romanas", Myk. Sluckis, kurio "Laipiai į dangų" ir "Adomo obuolys" taip pat laikomi vienais geresnių. I geresnių beletristų tarpa galima įskaityti ir K. Maruką (g. 1921 m.) — "Zaliakalny šluoja gatves", Iechoka Merą (gim. 1934 m.), kurio "Lygio-

Beletristas Romualdas Lankauskas

Kertinė Paraštė

IV-TOSIOS DAINŲ ŠVENTĖS RŪPESČIAI

Išivijoje Dainų šventės pradėtos labai gražiai ir jos vyko gana sklandžiai, nes ir mūsų chorai buvo pačiame savo žydėjime ir chorvedžiams netrūko ryžto ir entuziazmo. Tuoj po III-tosios Dainų šventės įvyko bažnytinė chorų lūžis, kuris daugelį chorų labai nusilpino arba net visai panaikino. Priežastis glūdi liturginiuose pakaitimuose, nes užakcentuotas kongregacinis giedojimas natūraliai degradavo chorinį giedojimą, ir todėl choristai apleido vargonus ir įsimašė į minios giedojimą. Čia ir yra viena iš rimtų problemų, belaukiant IV-tosios Dainų šventės. Klausimas iškyla labai realus ir gana neigiamas: o kas gi dainuos? Jeigu dainuos tik keli ansambliai, kurie irgi jau "braška", jeigu provincijos chorų bus tik dalis, tai kažin ar jau panašu bus į Dainų šventę? Tada jau tokį pasirodymą reiktų vadinti ansamblių jungtiniu koncertu arba dar kitaip.

Visos trys buvusios dainų šventės muzikiniu atžvilgiu buvo pakankamo lygio tik repertuaro parinkimo atžvilgiu, bet ne jo atlikimo. Priežastis ir čia ne choristai ir ne chorvedžiai, bet repertuaro komisija, per ilgai miegojusi ant praėjusių dainų švenčių laurų. Būdavo atsibundama vos prieš metus arba net vėliau. Tad rezultatai ir negalėjo būti geri: tik dalis choristų mokėjo dainas vos dūtinaiškai ir gal nei vienos atmintinai, nes dainas pradėdavo mokytis prieš pat Dainų šventę ir visų nespėdavo net peržiūrėti. Gi silpnos chorai sunkesnių dalykų net visai nemėgindavo. Ir nenuostabu, kad auditorija iš suaugusių choro laukė kažko didingesnio dainų sąskambyje, ko neteko išgirsti nei vienoje iš buvusių Dainų švenčių. Tik vaikų choras III-tosioje Dainų šventėje visiems padarė neišdildomą įspūdį ir kartu jie padarė daugiau, negu buvo tikėtasi. Koki dēli vaikai, kurie nei muzikiniu atžvilgiu, nei savo balsine medžiaga negali prilygti suaugusiems, labiau patiko auditorijai? O gal čia ir slypi kaip tik pats pagrindinis Dainų švenčių charakteris: dainos turi būti nesunkios, melodingos, nuotalkingos ir gerai choriškai išmuktos. Juk vaikai jas visas dainavo atmintinai.

Kokie reikalai dabar yra de-

gantys, belaukiant IV-tosios Dainų šventės? Atrodo, kad JAV LB pirmininkas inž. Bronius Nainys laiku užmezgė kontaktą su ALRK Vargonininkų ir muzikų sąjungos centro valdybos pirmin. muz. Vincu Maičiu, ko išdava — jau turime dirbančią repertuaro komisiją, kurios pirmininku yra muz. Petras Armonas. Kiek tuo reikalu padaryta, nesimu spręsti, tik žinau, jog komisią jau daug kartų spaudoje ragino visus muzikus prisijusti savo kūriniams, kurie galės būti išspausdinti greitu laiku vienoje knygoje ir iš jų komisija parinks dainas IV-tajai Dainų šventei. Jeigu repertuaras ir šį kartą suvėluotų, tai komisiškai nebūtų tiek atsakomybės, nes ji jau daugiau kaip pusmetis tuo reikalu rūpinasi ir lietuvius muzikus skatina. Jau dabar užsiregistravę chorai gali gauti Br. Budriūno kanta-tą "Lietuvos šviesos keliu", kuri jau yra įtraukta į repertuarą. Vaikų choro dainų rinkinys jau baigiamas spaudai paruošti, ir reikia tikėtis, jog vaikai dainas laiku gaus. Kitos suaugusių choro dainos dar neaiškios, tačiau tuo reikalu pakankamai komisija rūpinasi, kreipdamasi asmeniškai į lietuvius kompozitorius bei muzikus.

Keli komisijos nariai niekad ir negali visos Dainų šventės repertuaro gerai ir išsamiai paruošti arba jį atrinkti. Čia reikalingi ir kitų chorvedžių pasisakymai bei sugestijos. Yra be galo įvairių ir gana svarbių klausimų ir pačių choro organizavimo ir jų paruošimo reikalais, kurie galėtų pamėgindavo. Ir nenuostabu, kad auditorija iš suaugusių choro laukė kažko didingesnio dainų sąskambyje, ko neteko išgirsti nei vienoje iš buvusių Dainų švenčių. Tik vaikų choras III-tosioje Dainų šventėje visiems padarė neišdildomą įspūdį ir kartu jie padarė daugiau, negu buvo tikėtasi. Koki dēli vaikai, kurie nei muzikiniu atžvilgiu, nei savo balsine medžiaga negali prilygti suaugusiems, labiau patiko auditorijai? O gal čia ir slypi kaip tik pats pagrindinis Dainų švenčių charakteris: dainos turi būti nesunkios, melodingos, nuotalkingos ir gerai choriškai išmuktos. Juk vaikai jas visas dainavo atmintinai.

Kokie reikalai dabar yra de-

Keli komisijos nariai niekad ir negali visos Dainų šventės repertuaro gerai ir išsamiai paruošti arba jį atrinkti. Čia reikalingi ir kitų chorvedžių pasisakymai bei sugestijos. Yra be galo įvairių ir gana svarbių klausimų ir pačių choro organizavimo ir jų paruošimo reikalais, kurie galėtų pamėgindavo. Ir nenuostabu, kad auditorija iš suaugusių choro laukė kažko didingesnio dainų sąskambyje, ko neteko išgirsti nei vienoje iš buvusių Dainų švenčių. Tik vaikų choras III-tosioje Dainų šventėje visiems padarė neišdildomą įspūdį ir kartu jie padarė daugiau, negu buvo tikėtasi. Koki dēli vaikai, kurie nei muzikiniu atžvilgiu, nei savo balsine medžiaga negali prilygti suaugusiems, labiau patiko auditorijai? O gal čia ir slypi kaip tik pats pagrindinis Dainų švenčių charakteris: dainos turi būti nesunkios, melodingos, nuotalkingos ir gerai choriškai išmuktos. Juk vaikai jas visas dainavo atmintinai.

sios trunka akimirka" gana įmanomas, nors ir apie getą parašytas, bet be skundo, Vyt. Rimkevičius (gim. 1930 m.), kurio "Studentai" susilaukė piktos kritikos, o dabartinės novelės "Kaimo kronikos" patraukia dėmesį, nes jose rašoma apie partizanų. Kaip liečias partizanų sulaukė daug dėmesio, ir Vyt. Petkevičiaus (g. 1930 m.) romanas "Meilė, duona ir šautuvas". Šalia šių vardų, yra dar, kaip ir visur literatūroje, gausybė kitų vardų, tačiau jie jau nebėra to-

kie nei literatūrine, nei kokia kita prasme labiau išskirtini. Idomiausia, kad juo didesnis talentas, juo jis mažiau laikosi, taip vadinamo, socialistinio realizmo, juo mažesnis talentas, juo labiau laikosi partijos linijos. Daug pavergtos Lietuvos poetų rašė apie melžėjas ir traktoriisto meilę, gi Putinas, kad ir rašė kartais po plauku, bet apie melšlavėjų eilių vis dėlto nekūrė. Tokie autoriai, kuriuose užtikinama, pasakytume, beveik antirežiminių už-

(Nukelti į 2 psl.)

Okupuotos Lietuvos rašytojai

(Atkelta iš 1 psl.)

uominių, daugiausia ir susilaukia pasisekimo. Ypač tokie romanai, kuriuose nėra tiesioginio partijos garbinimo. Tuose, daugiausia jau minėtų autorių romanuose, atskleidžiama gan būdingų momentų.

Štai Mikelinsko romane "Van dens nešėja", iš mokytojų gyvenimo yra tokia scena, išryškinti mums gerai žinoma baimė. Romane rašoma, kaip jauniems dainuotojams:

"Viens, du, trys, graži Lietuva, kaip gelelė žydi visada.

Svelniui sopranėliu panelė vadovė tą dainą pradėjo vėl nuo pradžios. Visi pritarė. Tik atsargus Bitinas, iki šiol tylėjęs, dabar, kai baigėsi antras posmas, pakukzdėjo Skardūnui į ausį, bet taip, kad jį girdėtų ne vienas: "Kad kas nors nepadarėtų nereikalingų išvadų".

Zinoma, dainuotojai išsiganodė ir pradėjo dainuoti kitą dainą.

Pranas Treinys (g. 1928 m.) rinkinyje "Saulėlydžio vieversys", rašo: "Ant banditkapio eglės varna linguoja", tuo tarpu talentingieji nevadina partizanų banditais, o žaliukais, miškininkais, atseit — ribojasi nuo oficialios linijos, nors tai ir nėra lengva.

Kaip minėjau, pastaruoju metu Lietuvoje sukėlė daug diskusijų Bieliausko "Kauno romanas", Mikelinsko "O laikrodinis eina", Sluckio "Laiptai į dangų" ir "Adomo obuolys". Pastarieji yra, taip vadinami, pasąmonės sriau to romanai, kurių nemaža ir Vakaruose. "Kauno romane" Bieliauskas atskleidžia vieno komunistinio tarnautojo meilines ir gyvenimiskias pinksles. Šalia ištesimo kūrinį yra ir romanų būdingų gerų savybių. Romano veikėjas Sėlis beveik pabėga nuo buržuazinės mergaitės našlaitės, pašto viršininko dukros, ir norėdamas padaryti karjerą, veda en kavedito pulkininko Dargužio dukrą senmergę. Tačiau Berija krinta, nuo sienų nukabinami jo paveikslai, senis pulkininkas grauziasi ir vietoj pistoleto vartoja musiamušį ir, mušdamas muses, energingai kartoja Kopec." (Kopec enkavedistų žargone reiškia baigtas, sunaikintas). Tuo tarpu iš Sibiro grįžta su kūdikiu jo mylėta ir pamesta mergaitė. Žodžiu, parodoma, jog karjeros siekimas neapsimoka, nepaisant, kad išduotum buržuazinę nacionalistę, o vestum enkavedisto dukterį, nes kai kas keičiasi ir sovietiniame gyvenime. Dėl šių ypatybių romanas susilaukė pasisekimo, tačiau jis išstėtas, jame per daug žodžių, frazė kartais

liudija autoriaus skurdų literatūrinį pajautimą. Daugelis pradedančiųjų mėgsta vartoti įvairius klausiamuosius ar nustebinančius žodelius, tartum suproblematinančius pokalbį ar veiksmą. Pvz. kaip Bieliauskas naviavai vartoja žodelį "gal":

"Valtukiškai prasišiepusi gundono mane. O gal?"

"Būk rami atskčiau aš, o gal, dingtelėjo, šiandien iš tikrųjų būtu nebloga nugerti: Gal?"

Visuose romanuose atsiskleidžia įvairių buitinių ir socialinių momentų, kurie duoda, kaip bolševikai sako, pažintinės, mes sa-

Dramaturgas Kazys Saja

kom liudijamosios, reikšmės, kartais sukeliančios net šypseną. Pvz. Myk. Sluckis knygoje "Išdaigos ir likimai" vienoje vietoje rašo apie pienu: "Tikėk, tamselė, iš kur turėsim, bergždžia ganosi mūsiškė, Vandens, jei nori, semkis, o pieno patys pristingame. Užsipyre pirmininkas ir neleidė pas jauti. Dirbtinį apskėlimą perša. Ot ir liko bergždžia. Vos prisimelžiam litrą kitą sau."

Atskleidžiama ir tikrai sunkių, tiesiog tautai tragiškų momentų. Jono Mikelinsko jau minėtame romane "Vandens nešėja" viena netekėjusi mokytoja kalbė: "O mano karta... Mes klaseje buvome dvidešimt devyni. Keturiolika berniukų ir penkiolika mergaičių. Kur jie dabar? Mergaitės liko beveik visos. O berniukai? Tik penkis žinau. Kur visi kiti? Visur — tai šen, tai ten. Tik ne pas mus. O keletas ir po žeme."

Čia proga prisimintinas ir Justino Marcinkevičiaus ciklo "1946 m." posmas, kur autorius tą pačią mintį, kaip ir Mikelinskas, išreiškia eilėmis, sakdamas, kad daug žuvo šešiolikmečių, 1930 m. gimimo. O apie partizanus sako:

Naktim į gryčią miškas veržias,
Sulytas purvinas — ir ima guostis.
Autus džiovina Ažuolas ir Beržas,
Ant žaustuvo užmiega jaunas Uosis.

Yra ir tokių romanuose vietų, kur niekinami mūsų partizanai ir jų reikšmė. Štai kaip, pasakytume, šlykščiai Vyt. Petkevičius rašo knygoje "Duona, meilė ir šautuvas":

"Taigi, mes sūdvežiai. Tai pati neįdomiausia pusė. Dvokas. Kabink kaip kokią išvietę visokius nusikaltėlius, visokiausius šnipelius, ir dar kalbėkis su jais kaip žmonėmis, nei diena, nei naktį negalvodamas apie poilsį. Ir jokios perspektyvos, nes kuo arčiau tikslo, tuo daugiau dvoko". (psl. 329).

Arba vėl:
"A leisi, komsorge uždainuoti — kaip tuščia statinė dundėjo milžinas.
— Na? Tu dabar mūsų vadas.
— Rėkit, jei plaučių negaila.
— Palinko liepa šalia kelio
Pravirko motina sena.

Kaip moko, taip dainavo. Taip su daina ir užėmė mūsų šaltąją." (psl. 328).

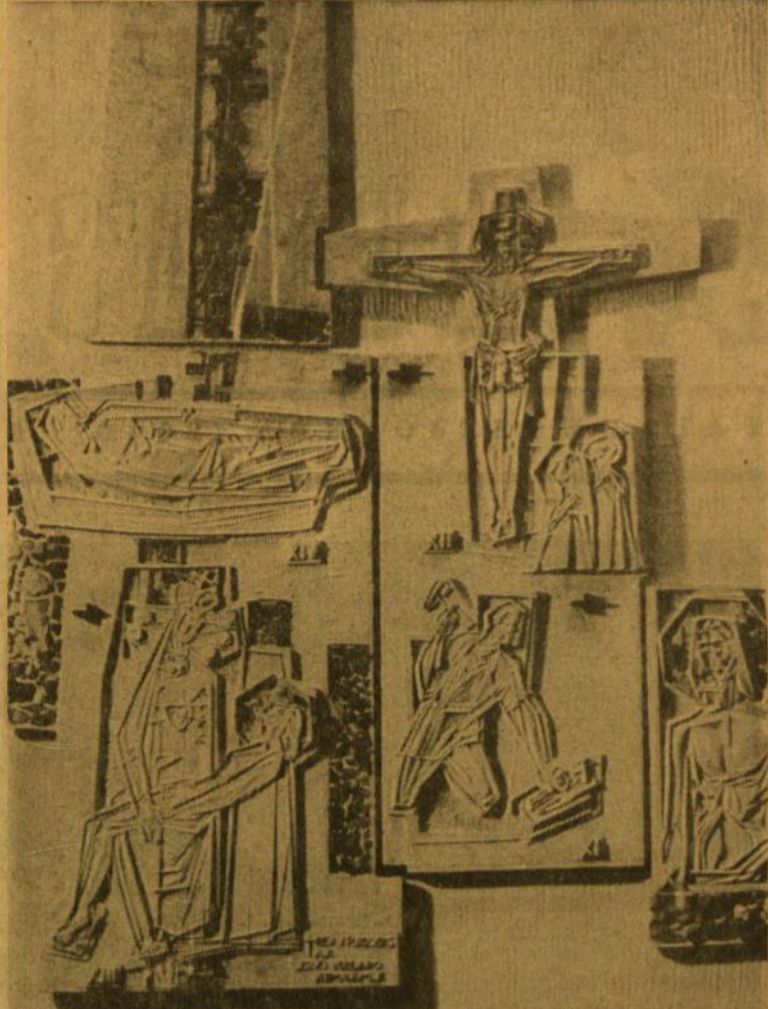
Zinoma, tokią niekinančių mūsų partizanų romanuose vietų nėra per daug, tačiau praeitį, nepriklausomą Lietuvai, niekinančios prozos gana daug. To neišvengė nei vyresnieji, kaip J. Paukštelis, nekaltant jau apie kokią Venclovą. Vincas Giedra (g. 1929 m.) savo romane "Užkeikti namai" rašo apie miesto darbininko šeimos gyvenimą, nors tiesiogiai ir neplūsta, bet vaizduoja, kad laisvoje Lietuvoje buvo nuolatinis darbininko išnaudojimas.

Drama

Jeigu prozoje vyrauja vidurnioji karta, poezijoje jaunesnioji, dramoje yra iš visų kartų gana ryš

Rašytojas Juczas Baltušis

V. K. Jonynas. Detalė iš Kryžiaus kelių Kennebunkporto koplyčioje

kių atstovų. Grušas, po karo ilgai tylėjęs, paskelbė visą eilę veikalų, kurie sulaukė susidomėjimo, ypač istorinė drama "Herkus Mantas". Vėliau parašė dramų, susilaukusių daugiau ar mažiau pasisekimo, ypač "Profesorius Markus Vidinas". Šiame kūrinyje keliama "atominių jėgų problema". To paties vardo pjesių rinkinyje yra ir jau seniau pažįstama ir čia vaidinta drama "Tėvas", tik pavadinta "Tėvas ir sūnus" vardu. Paskutinis Grušo veikalas "Pražiūtingas apsvaigimas", pradžioje pavadintas "Meilė, džiazas ir velnias", iš šių dienų jaunimo gyvenimo, susilaukė ypatingo pasisekimo Pavežvy, kur jį pastatė rež. Milinīs. I šio režisieriaus kūrybinę teatrą važiuoja žiūrovai iš visos Lietuvos. Grušo dramos liečia istoriją ir dabartį, tačiau jose nešmeižiama nepriklausoma Lietuva.

Dramų yra parašė ir visa eilė kitų rašytojų, tačiau jos nėra reikšmingos. Vidurinėsios kartos rašytojas Rimkevičius parašė kiek didesnį dėsimo sulaukusią pjesę iš partizanų gyvenimo "Vandens lelija" ir vėliau pjesę "Ratas". Tačiau labiausia vaidinamas, ryškiausias tenkštis dramaturgas yra jaunosios kartos rašytojas Kazys Saja, (gim. 1932 m.). Jo dramos yra aktualios, jas stato mėgėjai ir profesionalai, pastarosios dramos kaip "Mamutų medžioklė" ar "Pranašas Jo-

nas" yra gana įdomios ir jau gana modernios. Įvairių jo viena-veiksmių yra taipgi gerokai modernių, iš kurių "Oratorių" ir "Maniaką" įsidėjo net čia angli kalba leidžiamas žurnalas "Lituanus". Užaugęs okupacijoje, našlatis Saja nebijo kūrybingiau pasireikšti. Iš vis, kaip ir visada, gerų dramaturgų lietuvių literatūroje per daug nebuvo, ir todėl jų nėra daug ir Lietuvoje. Malonu, kad atsiranda vienas kitas talentas ryškus ir gana jaunas, svarbiausia — besistengęs ištrūkti iš visokiasių komunistinių varžtų. Pastaruoju metu istorinę dramą parašė ir Justinas Marcinkevičius. Tai drama "Mindaugas". Kadangi čia istorija neklastota, aiškiai patriotinė giliai psichologiška, tai su dideliu susidomėjimu ši drama statoma visoje Lietuvoje.

(Bus daugiau)

● Inž. Lenas E. Strikaitis, dirbęs Dana laboratorijoje, Kalifornijoje, buvo apdovanotas, taip vadinama, Award of Excellence premija už pasiūlymą, gaminant tam tikrus elektroninius aparatus. Tai įvyko San Francisco mieste, kur kasmet yra surengiamos elektronikos aparatų parodos. Iš daugelio šimtų elektronikos eksponatų kasmet ten išrenkami patys geriausi aparatai

techninių, komercinių ir esteti- niu atžvilgiu. Malonu, kad po didelės atrankos premija teko mū su tautiečiui mechanikos inž. Lenui E. Strikaitiui.

● Prof. dr. Romas Viskanta, pastoviai dėstęs Purdue, Ind., universitete, 1968-69 mokslo metais skaitė specialų mechanikos mokslų kursą Berkeley universitete, Californijoje. Vasaros atostogas praleido, dirbdamas Santa Monica miestelio Mechanikos laboratorijoje. Šiuo metu su šeima jau išvykę į nuolatinę gyvenvietą — Purdue universiteta.

● Taline, Estijoje, atidaryta lietuvių skulptūros paroda. Skulptūros ekspozuojamos Talino gėlių paviljone tarp gėlių. Parodo-

je dalyvauja 30 lietuvių skulptorių, kurie Talinan nuvežė 80 savodo darbu.

● Lenkų kultūros dienos sovietinės Lenkijos 25 metų sukakčiai paminėti ruošiamos ir Lietuvoje. Visas "Draugystės" knygynas Vilniuje paskirtas lenkų knygai. Lenkijos užsienio prekybos centras "Ars Polonia" atsiuntė Vilniun didžiulius lenkų knygų kiekius, kurių tarpe ypač daug lenkų vaikų literatūros. Netrukus Lietuvoje pradėsima ir lenkų knygų dekada. Visų šių paruošimų tikslas — aprūpinti Vilniaus krašto lenkiškai kalbančius gyventojus, ypač jų vaikus, lenkiškais knygomis.

DR. M. BUDRYS

2751 West 51st Street
Valandos antradieniais penktadieniais ir šeštadieniais 10-12 val. (leoniškai ortimami pagal susitarimą)

Ant Rudoko kabineta perim optometristas

DR. EDMUND E. CIARA

2709 W 51st Street
Tel. — GR 6-2400

Val pagal susitarimą. Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6900

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALLYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS

Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija

6132 S. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiu, skambinti MI 3-0001.

Ofsio tel. PR 8-2220
Namu rez. PRospect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

2656 West 63rd Street

Pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v. v. Šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika

2815 W. 71st Street

Ofsio val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarimais.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta.

Ofsio ir buto tel. Olympic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarimais.

Tel. — RELIANCE 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvius gydytojas)

3925 West 59th Street

Val.: pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val. vak., šeštadi. 12-2 val. p. p., trečiadi. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Sekmadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ

MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue

Pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 5-8 val. vakare. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofsio telefon. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEimlock 6-8545
(Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofsio tel. PR 8-7173. Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIJUNAS

CHIRURGAS
2858 West 63rd Street

Valandos: pirmadi., antradi., ketv. 5-8 val., antradi. ir penktadi. 1-4 val. Prilimnėta tik susitarimais.

Remkite "Drauga"

Aleksas Kutkus prisiminimuose

STASYS PILKA

Aleksandras Kutkauskas, tenoras, Kaunan atvyko 1922 metais ir iš karto laimėjo reputarą pirmaujančią pozicija. Naujas jaunos Lietuvos operos dainininkas, be muzikos konservatorijos, turėjęs dar teisių fakulteto baigimo diplomą, parodė gražų išstvermingą balsą, pavyzdinę muzikalumą, retą darbštumą bei disciplinuosumą. Bergrint tapo Operos premjeras, repertuaro tvirčiausias stulpas.

Beje, operinių spektaklių žiūrovai, matydami solistą drąsiai scenoje besireiškiantį, tur būt, net mintin nedėjo, jog pvz. laiptais smarkiai bebėgiojats tu laiptų pakopų veik nemato. Buvo trumparegis, tai nematė nei dirginto batutos. Per visą operinę karjerą liko pats sau dirigentas.

Netikėtai esu matęs, kai scenoje pirmą sykį sustatytos kažkurios operos dekoracijos veržėsi dingais laiptais ir aukštumas, o Kutkauskui reikėjo veiksmo metu tais laiptais užbėgti. Jis kreipėsi į režisierius: "Ar galima man pabandyti tais pastovais pavaikš-

tioti?" Režisierius pritariant, mūsų solistas kilo į viršų, pakopas skaičiuodamas, ir, dvidešimt vieną atminty užfiksavęs, paprasčiausio leidimo dar sykį ir aukštybes pasikelti. Atsitraęs už laiko sugaišinimą, jau ir per repeticija, o

Al. Kutkus Schuberto Meilės dainoj.

vėliau ir per spektaklius anais laiptais lakstė kaip vėjas.

Jo lietuviškos scenos repertuarą sudainuotas keturiasdešimt partijų, veik visos buvo vedamos. Nedainavo tik Radamesas (Aida), Otello (to paties pavadinimo operoje), Samsoną (Samsonas ir Dalilė), Raulio (Hugenotai). Šiaip kėlė tiek lyrines, lygiai ir dramines partijas, iš kurių labiausiai pats mėgo Kaniją (Pajacai), Eleazara (Žydė), Germaną (Pikų dama) bei dar kelias kitas, kuriose, be dainavimo, galėjo pasireikšti vaidybini.

Mažai žinomas faktas, kad Kip rui Petrauskui nepasisekė viešnage Stockholmo Karališkos operoje, po pirmo pasirodymo turėjo nutraukti gastrolę. A. Kutkauskui nusišypojo didesnė laimė: buvo publikos ir kritikos šiltai sutiktas.

Dainininko dalią kėlė su meile pasirinktam amatui. Teatro užkulisuose buvo kolegiškas, jauniems jautrus, techniškąjo personalo žmonėms delikatus.

(Nukelta į 4 pusl.)

EUROPOS OPERAS LANKANT

Kelionės ir spektaklių įspūdžiai (I)

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Miunchenas

Pirmadienio vakare, sėdime New Yorko Kennedy aerodrome ir laukiame, kada kas nors mūsų pasigies. Bet niekas nieko neklausia, nepraneša, o jau laiko nebedaug iki mūsų Lufthansos lėktuvo pakilimo. Tik staiga per garsiakalbį išgirstame: "Opera Tour prašau susirinkti prie vartų." Šalia manęs sėdinti moteriškė su didžiausiu nustebimu sako vyriškiui: "Ką čia pasakė? Opera Tour?" Matyt, mes kitiems atrodėme arba labai kultūringi arba truputį "nuts". O mums jau visai nesvarbu, kas ką mano ar sako, mes einame didžiai išskėlę galvas, lyg operos kelionė būtų mums kasdieninis įvykis.

Pirma kartą keliaujant su didesne grupe, iš pradžių kažkaip truputį neįjauku. Vieni kitus dar stebime, bet ilgai žiūrėti nėra laiko, nes tuoj pat visus sustato prie lėktuvo ir liepia šypsotis. Fotografui su dideliu aparatu mus nufotografavus, tuoj lipame į lėktuvą. Lėktuve per visą kelionę niekaip nepasisekė užmigti. O kaip gali užmigti, iškilęs ir erdves daugiau kaip 30,000 pedų, kai apačioje tiktai vanduo, o už lango žaibai raižo juodas dangaus erdves. Todėl pagaliau su didžiausiu džiaugsmu sutinkame kapitono pranešimą, kad jau esame virš Europos.

Miuncheno aerodrome, visiem keleiviam išvaikščiojus, belikome tik mes vieni. Ir vėl pasigirsta "Opera Tour", tik čia jau balsas skamba su vokišku akcentu. Pristatoma žilas, pagyvenęs, ponis kai atrodantis bavaras. Susikraus tė į mūsų belaukiantį autobusą, pirmiausia išgirstame vadovo pranešimą: "Ši vakarą matysite Richardo Strausso "Salomė", o ryt vakarą Puccinio "Madame Butterfly".

Vėliau sužinojome, kad čia Miunchene operos spektaklis nepradedama nustatyta valanda, bet prasideda taip, kad pasibaigtų iki 10 val. vak. Nuo operos ilgumo priklauso jos prasidėjimo laikas. Ir ši tvarka mums išėjo į naudą, nereikėjo beveik kas vakarą naktinėti.

Taksiuku kone iškilmingai privažiuojame prie dar iškilmingesnės operos rūmų fasados. Išlipus iš Mercedes-Benz, mus pa-

sitinka aštuonios, išdidžios, šaunios, senosios Graikijos jonėnškos kolonos. Bet ilgai jomis pasigrožėti netenka, lietus visus sugrūda vidun. Prie durų ponui parodžius bilietus, pasukame į kairę. Lipame laiptais į viršų. Čia visur erdvi, blizga marmuras, šviečia žerandėliai, viskas tvoskia naujumu. Einame į salę, bet prie durų stovintis pensininkas, apsilvilęs tokia uniforma, kad net nežinau kokiems laikam ją priskirti, neleidžia į vidų, bet parodo kur pirma atiduoti palta apsaugon už 40 pfenių. Dabar jau tikrai einame į salę. Salė nedidelė, 2100 talpos, pusiau apvalios arklio pasagos formos. Ratu sukasi penkių aukštų balkonai, papuošti graikiškais kaukėmis, ložių nėra. Balta, auksinė ir raudona visur dominuojančios spalvos. Grindys parketo. Lubos dekoruotos žydro ir balto kombinacijomis, o viduryje kabo didelis žerandėlis su moderniškais ornamentais.

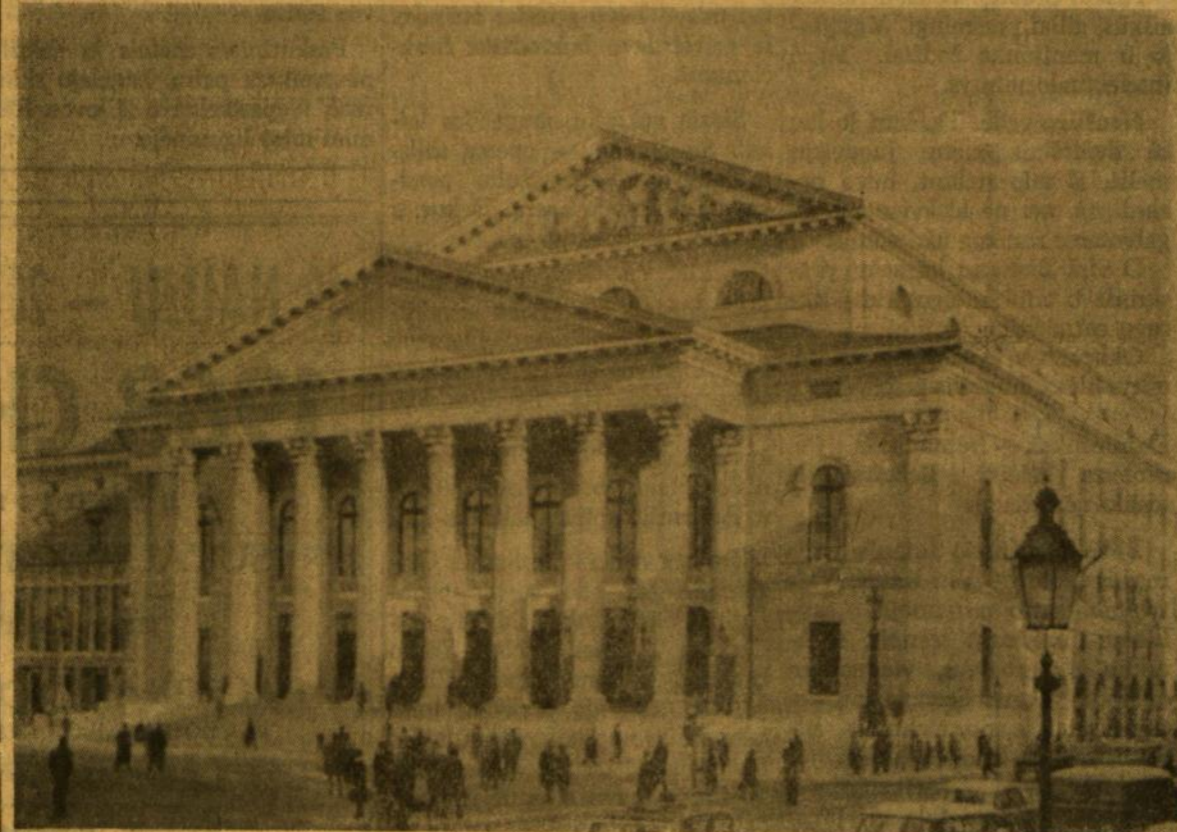
Miuncheno Nationaltheater karo metu (1942) buvo subombarduotas, buvo išlikę tik kelios išorinės sienos. Dabartinio pastato atnaujinimas užtrukęs 20 metų. Jis turėjo būti atidarytas 1963 m. lapkričio 22 d. Bet šis įvykis tada sutapo su kitu liūd-

niukiu — prez. Kennedy nužudymu. Valandą prieš atidarymą, sužinojus apie Kennedy mirtį, iškilmės buvo nukeltos į kitos dienos vakarą, lapkr. 23 d. Iškilmingame atidaryme tada skambėjo Wagnerio "Die Meistersinger".

Per visą Miuncheno 300 metų operinę istoriją, tur būt, didžiausią žymę paliko čia kaip tik Richardas Wagneris, kada Bavarijos karalius Ludvikas II tapo šio kompozitoriaus muzikos patronu. Šio karaliaus dėka čia įvyko Wagnerio operų "Die Feen", "Tristan und Isolde", "Die Meistersinger", "Das Rheingold" ir "Die Walküre" premjeros. Bet ne visiems kompozitoriams Miunchenas buvo toks dosnus. Kada Mozartas prašėsi Bavarijos karaliaus Maksimiliano, kad šisai priimtų jį į savo rūmus, karalius Mozarto prašymą atmetė, kadangi kompozitorius buvo per jaunas (19 m.), neuzteiktinai garsus ir ne italas. Vėliau Mozarto dviejų operų premjeros vis dėlto įvyko Miuncheno Residenz teatre. Šis Residenz teatras, pastatytas architekto Francois de Cullivies 1751-53 m. yra mažukas teatras, talpinąs tik 600 žiūrovų. Bet jis yra tikras rokoko perlas, kito tokio teatro

niekur nėra. Jame yra statomų Mozarto, Strausso, senosios itališkos operos, kurioms ir yra reikalingas šiltas intymumas. Šiandien teatre šią vasarą debiutavo mūsų Lilija Šukytė, dainuodama Mozarto "Cosi Fan Tutte".

Paties Miuncheno sūnus Richardas Straussas yra čia taipgi favorizuojamas kompozitorius, užimaš tokia pat vietą operos repertuare kaip ir Wagneris ar Mozartas. Nors Strausso "Salomė" jau buvo matyta Chicago Lyric operos dviejuose skirtinguose pastatymuose, tačiau buvo vis dėlto įdomu pamatyti ir palyginti, kaip ją pastato paties kompozitoriaus giminėje. Miuncheno pastatymas buvo daugiau lyriškesnis, švelnesnis, veikėjams tačia trūko to teatrinio dramatiškumo, kuris pagautų žiūrovą. Čia žiūrovas buvo daugiau tik dramatos stebėtojas, o ne jos išgyventojas. Scenos vaizdinis apipavidalinimas turtingas ir įdomus. Idomus tuo, kad čia nenaudojamos dekoracijos, bet visas scenos vaizdas sukuriamas šviesų pagalba, o sekant dramatos eigą, šviesomis perduodama reikalinga scenos nuotaika. Kostiumai, ypač Salomės šokio scenoje, labai drąsūs. Solistai, išskyrus Astrid Varnay, matytą toje pačioje rolėje

Miuncheno operos rūmai

Chicagoje, nebuvę ypatingos tarptautinės žvaigždės, bet visi buvo labai stiprūs. Jautėsi tikras operinis ansamblis, išbaigtas tuo pagrindinės iki mažiausios tolės.

Kita vakarą mūsų laukia Puccini "Madama Butterfly". Nors ši opera jau tiek daug kartų girdėta, bet vis tiek kiekvienąsyk amatai ką nors naujo, neįpras-

čia ją girdėdome nebe įprasta italu, bet vokiečių kalba. Jau oniškasis spalvingumas pakeistas į bespalvę baltą ir pilką. Scenoje namas pilkas, medelis pilkas, dangus pilkas, grindys pilkos, Butterfly ir Pinkerton baluose rūbuose. Bet visa tai sudarė nepaprastai gražų vaizdą. Dar negirdėtas soprano Leonore Kirchtein, atlikusi Butterfly rolę, paliko neužmirštamą įspūdį. Kas per grožis, vaidyba, dainavimas. Tai tikra menininkė. Mes nutarėme, kad jina turi išeiti į tarptautinius vandenis, o jos partneriai gali pasilikti ten pat, niekam dėl to nuostolio nebus.

Miuncheno operos publika nėra tokia entuziastinga kaip amerikiečių. Spektaklio metu ji nepaprastai ram, per visą operą joks pliaukštelėjimas nepertraukia jos veiksmo, neplojama nė po ar jos. Po veiksmo kantriai palaukiama, kol orkestras užbaigia paskutinę gaidą ir dirigentas, padėjęs lazdele, atsisuka į žmones, ir tik tada plojama. Bet plojama šaltokai, daugiau iš mandagumo, ir tuoj visi dingsta iš salės. Mes, amerikoniai, taip lengvai nepasidavėme. Savo plojimu ir bravo, net jau ir uždangą uždarius, dar kartą iškvietėme Madama Butterfly, nes ji to buvo tikrai verta. O pasilikusieji bavarai tada jau nebežiūrėjo į solistę, bet į mus. Kai išėjome į gatvę, ten jau beveik nebebuvo nė vieno žmogaus, tik kelios ponios ilgomis sukniomis su mumis kartu laukė tramvajaus. Čia jau tokia mada, nesvarbu ar su minku ar be minko, ar ilga suknelė ar trumpa, visi važiuoja tramvajais arba taksiais, mašinomis labai mažai kas atvažiuoja.

Nors Miuncheno opera pasaulyje nėra viena iš pirmaujančių ir ne visada su tarptautinėmis žvaigždėmis, tačiau ji yra meniška savo pastatymų visu įkūnijimu. Šie pastatymai daugiau linke į moderniąją pusę, tačiau tradicinius pagrindus. Šalia savo pagrindinių Wagnerio, Strausso ir Mozarto operų, čia nuolatiniame svečiai yra dar Verdi ir Puccini, o taip pat nepamirštami ir 20-tojo amžiaus modernistai Pfitzneris, Bergas, Orffas, Hindemithas. (Bus daugiau)

Pieta

Lietuvių liaudies skulptūra

Vincas Mykolaitis – Putinas

Iš naujųjų, lig šiol niekur neskelbtų, poeto eilėraščių

KRISTAU, IŠGIRSK MUS...

Išgirk mus, Kristau, šaukiamės Taveš,
Kancios ir nuodėmių naktį paklydę.
Visus kelius praėjom ir gatves...
Visi džiaugsmi juose erkščėiais žydi...

Išgirk mus, šaukiančius karštojo maldoj,
Ir nenugrėžk nuo mūsų savo veido.
Atėk padėti skausmo valandoj,
Nes Tavo žvilgsnis debesis išsklaido.

Už mus geroji Motina kalbės,
J' mūsų varnų didi Tau parodys...
Tau mūsų tylios ašaros žibės,
Ir sielos skausmas išsilies bežodis...

Išgirk mus, maldauti nepaliausim,
Kol per gyvenimo audras keliausim.

KRISTAU, IŠKLAUSYK MUS...

Dažnai mes trokštam laimės laikinos,
Šventos os Tavo valios nepažinę,
Bet siela žemę laimės nežinos,
Kol grįš namo į dangišką Tėvynę.

Tau atidavę savo troškimus,
Širdžių žaidas ir sopulius atvėrę,
Mes meldžiam — Kristau, išklausk mus!
Lelsk mums pažinti amžinąjį gerį...

Mus išklausk Motinos vardu,
Joje mes turim Tavo meilės viltį,
Ji guodžia širdis, prislėgta klaidų,
Ištiesia ranką trokštantiems pakilti.

Mes — Jos vaikai — maldaujame Taveš,
Mus išklausk, paguosk, į dangų vesk!

Dvigubo trikampio klubas

Ištrauka iš premijuotosios apysakos jaunimui "MIESTE NESAUGU"

D. BRAZYTĖ - BINDOKIENĖ

Iš mokyklos Arūnas išėjo ypač nepatenkintas. Visi aštuntojo skyriaus berniukai organizavo ledo rutulio komandą, o jam gydytojas vis dar neleido žuosti. Tai dėl tos sulaužytos rankos! Nė skausmo, nė jokios paviršutinės žymės seniai nebuvo rieše like, tačiau kaulas dar nesustiprėjęs, nesuaugęs tinkamai, reikėjo pakentėti. Čiuožti Arūnas labai mėgo ir buvo neblogai prasilavinęs. Savo sugebėjimu būtų galėjęs pažibėti, pasirodyti naujiesiems pažįstamiems, o dabar vėl nepavyko.

Apsiniukuoti padangę barse pirmąsias snaiges. Klykdamai vaikai stengėsi jas surinkti į parankias gniūžtes ir paleisti kam nors į nugarą. Visą gatvę aidėjo krykštavimai ir juokas.

Arūnas ėjo neskubėdamas, įtraukęs kaklą į švarko apikaklę ir visai nepastebėjęs, kaip prisigretino vienas klasės draugas.

— Labas, — pasakė jis, priderindamas žingsnius prie jaunuolio.

Arūnas abejingai burbtelėjo pasveikinimą ir pažvelgė į užkalbinusį. Pažinęs jį gerokai nustebo. Edis buvo didžiausias ir stipriausias berniukas visoje klasėje. Kažkas Arūnui pratarė, kad jis jau antri metai aštuntame skyriuje sėdi ir už kitus vyresnis. Visi klasės berniukai mėgino įsipiršti į Edžio draugystę, nes

tai nelabai jiems vyko. Edis laikėsi nuošaliai, atsivėręs šaltu išdidumu. Tačiau, kas buvo svarbiausia, Edis priklausė Dvigubo trikampio klubui ir jo ženklelį visuomet išdidžiai nešiodavo įsimeigęs į uniformos klakaraištį.

Dvigubo Trikampio klubui galėjo priklausyti tik rinkiniai apylinkės berniukai — drąsūs, stiprūs ir kuo nors pasižymėję. Visi kiti jiems tos garbės pavydėjo.

Apie klubą Arūnas jau žinojo. Jam papasakojo pats Edis, kai kartą paklausė ženklelio reikšmės. Edis buvo vienintelis berniukas iš šios parapinės mokyklos į klubą priimtas. Kiti nariai mokėsi trijose apylinkės valdžiose mokyklose, kai kurie jau net aukštesniosiose.

Netikėtas Edžio pasveikinimas dalinai išblaskė nemalonias Arūno mintis.

— Kaip patinka mūsų kaimelis? — paniekinamai mostelėjo galva į apylinkę Edis.

— Šiaip sau! — prisitaikė tonu Arūnas. — Niekad nemaniau, kad džiaugsiuosiu į mokyklą eidamas. Vis užsiėmimas. Kai būna laisva diena, gali sienomis lipioti iš nuobodumo. Sakyk, ką čia vasarą žmonės veikia?

— Mes randame užsiėmimų! — išdidžiai atsakė Edis. — Mokame maloniai laiką praleisti. — Jis išpūtė krūtinę ir bakstelėjo pir-

tu į savo ženklelį, susidedantį iš dviejų sunertų žalio metalo trikampelių.

— Tau gerai! — pavydžiai atsiduso Arūnas.

— Klausyk! — paslaptinai prabilo Edis. — Aš papasakojau klubo draugams apie nuotykių su pelėmis. Jiems padarė gerą įspūdį, ir dėl to nusprendėm leisti tau mūsų klubui priklausyti. Suprask, kad tokia garbė retai kam suteikiama, o tu juk menkai pažįstamas šiame priemiestyje! — Edis nutilo, laukdamas Arūno reakcijos.

Berniukas visai nežinojo, kaip pasielgti. Džiaugsmas buvo toks didelis ir staigus, kad jis norėjo bėgti pasišokinėdamas gatve ir šaukti visa gerkle, tačiau parodyti didelį pasitenkinimą buvo per daug vaikiška. Edis galėjo pasipiktinti ir kvietimą atšaukti.

— Ačiū. Pagalvosiu, — sunkiai susivaldydamas atsakė.

Edis patenkintas šyptelėjo.

— Aš mieliai tave vardu vadinčiau, bet negaliu jo atsiminti. Baisiai keistas vardas. Tiesiog juokingas.

— Arūnas, — priminė jaunuolis. — Arūnas Varnaitis.

— Arūnas! — lėtai išspaudė Edis. Arūnas! Gali liežuvį nusilaužti. A-rūūū-nas! Ir pavardė ne geriau skamba. Ne, nieko nebus! — nusispjovė jis ir perbraukė delnu per ilgus, šviesius plaukus, nukrėsdamas nuo jų snaiges.

— Tavo pavardė taip pat sunki, — iššėdęs atrėmė Arūnas. — Visos itališkos pavardės turi per daug skiemėnų ir šiaip nereikalingų raidžių!

— Na, tik neišsižėisk! — nuramino Edis. — Dėl manęs turėk nors ir triguban sun-

kesnį vardą. Tik aš bijau įsivaizduoti, kaip kiti klubo nariai jį ištars. Ar neturi kito? Gal mes tau kokią pavardę išgalvosime.

Rašytoja Danutė Brazytė-Bindokienė, kurios apysakos "Mieste nesaugu" rankraštis laimėjo Sveikimo tarybos skelbtą jaunimui skirtųjų kūrinių konkursą. Rašytojai premija bus įteikta spalio 11 d. Jaunimo centre, Chicagoje, ruošiamam literatūros vakarė — koncerte, kur bus taipgi Rašytojų sąjungos premija pagerbtas ir 1968 metų geriausias mūsų knygos laureatas kan. Mykolas Vaitkus.

— Palauk, palauk! — skubiai įsiterpė jau atvėsęs Arūnas. — Pravardės nenoriu. Mano vardas nėra jau toks sunkus, tik įprasti reiki. Pagaliau galima jį sutrumpinti... — jis valandėlę pagalvojo ir vėl prabilo: — Kaip tau patiktų Aras?

— A-ras? Aras! Truputį lengviau nuo liežuvio slenka, — susimąstė Edis.

— Zinoma! — jau atvirai džiūgavo Arūnas.

— Aras! Jūs mane galėsite Aru vadinti. Tai bus slapyvardis, kurio niekas kitas nežinos. Aras, Edi, yra toks paukštis: gražus ir plėšrus. Panašus į erelį. Ką sakai?

— Neblogai, — nusileidždamas sutiko jaunuolis. — Na, tai ar nori patekti į Dvigubo trikampio klubą?

— Kam čia klausai? Aišku, kad noriu!

— Prižadėk niekam nesakyti, — Edžio balsas visai prtilo. — Mes turėsime susirinkimą, tai tu ateik. Jaučiu, kad priims.

— Kada ir kur?

— Šeštadienį, apie 10 val., mano rūsyje. Aš turiu ten atskirą kambarį, kur niekas nekliša nosies. Galėsime būti visai laisvi.

— Negaliu šeštadienį, — apsiniaukė Arūnas.

— Koks pasakymas, negaliu! — karštai sušuko Edis. — Galėk! Mes tik dėl tavęs susirinkimą šaukiame.

— Šeštadienį turiu važiuoti į mokyklą... — liūdnai prisipažino berniukas.

— Į mokyklą šeštadienį? Dar tokio juoko nesu girdėjęs! — Edis užsikvatojo net paspringdamas. — Ar tau negana mokyklos visą savaitę?

— Čia ilga istorija, — niauriai numojo ranka Arūnas. — Šeštadieniais mokausi sve-

(Nukelta į 4 pusl.)

ALEKSAS KUTKUS PRISIMINIMUOSE

(Atkelta iš 2 pusl.)

voliojo. Emigracija, brolau, yra nelengvas dalykas. O nuo emigracijos, net ir nenorėdamas, atsižadėti negali. Bet aš, manau, jog ir emigraciją pakėlęs, galva vis tiek aukštai laikysiu ir nesuklupsiu.

Toks įsiai šioje išeivijoje ar išliki. Nesuklups. Nors man anandien toji emigracinė bala šturpa tekėlė.

Plaukikas, ruletės lošejas, tėviškės gynėjas. Ir persona molto simpatica

Tai buvo 1933-ųjų metų vasarą, Italijoje, prie Viduržemio jūros. Prie Alassio vasarvietės ato stogavo Kutkai ir Vladislava Grigaitienė su dukterim. Jie gyvenę netolimam žvejų kaime, nuomavo jaukus namelius. (Bene pirmas iš operos solistų buvo pavarde trumpinys, atletiškesnis; nors italai ir šios trumpos pavardės vis tiek nepajėgdavo išarti, darydami iš jos "Kukus". Todėl aš nuo čia, Kutkauską pamiršęs, kalbėsiu apie Aleksą Kutkų.)

Solistė A. Dambrauskaitė (prie kurios teko prisiliesti), prieš vykdama studijoms į Romą nutarė truputį pasilsėti Alassio, kurį jai rekomendavo Kutkus. Ir čia gavau pažinti Aleksandrą - Aleksą kasdienybėje.

Girdėjau, kad sezono metu laikosi griežto režimo. Pamačiau, kad ir atostogaudamas saugojo sveikatą. Pusryčiams, pavyzdžiui tevalę vien vaisius, tik po valandos juos užgerdamas pienu. Mau dymosi kelnaitėse pamatęs, susi-

žavėjau jo figūra: Apolonas ir tiek! Niekad nesitikėjau tokios kūno tobulybės.

Vieną dieną laiveliu pasileidę į jūros gilumą, staiga išgirdome iš vandens itališką "Ciau!". Na, gi, Kutkus su Grigaityte plaukia horizonto linkui! Kas galėjo tikėtis, kad Aleksas plaukiojimo meistras!

Kai kuriomis dienomis Kutkus iš papildymo išnykdavo. Vakare grįžęs, kartais moteris apdalinavo saldumynais, man vynu bonka tekdavo. Kur gi jis dingdavo? Pasirodo, išvažiuodavo į San Remo kazino ruletėje laimės bandyti.

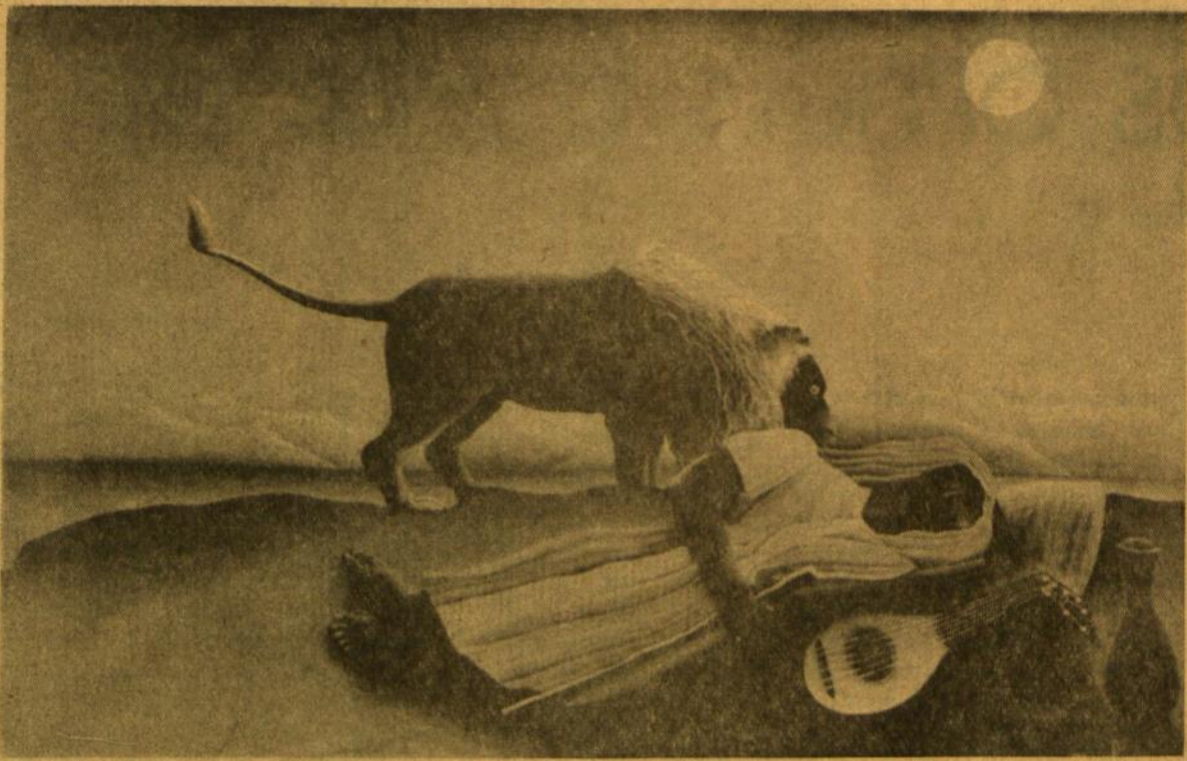
Apie tą kazino prašneksiu neužilgo, nes mane jį nuves Aleksas prašymas. Atsitiko, kad neseniai Kaune paviešėje italai žurnalistas viename Romos dien-

Al. Kutkus Pajacuos

raštytė emė spausdinti ironiškus ir Lietuvą niekinančius reportažus. Ir A. Kutkus ryžosi į to laikraščio redakciją rašyti, italų informaciją paneigiančius, laiškus. Syki, kai reikėjo per pažįstama lakūnų serijinį Kutkaus laišką į Romą išsiųsti, Aleksandrą buvo paveikusi ruletės lošimo aistra. Prašė atvažiuoti į San Remo ir kazi-

ne iš jo korespondenciją atsiimti. Sėdau į traukinį ir keliauju. Surandau kazino. Pasiteirauju, kur galiu sutikti sinjorą Kutkų. Man dagus sinjoras galvoja ir, pagaliau, prisipažįsta, jog jokio tokio sinjoro, kuris mane domina, jis nepažįsta. Ir užtikrina, svečių sąrašus patikrinęs, jog mano minimas sinjoras kazino personalui iš viso nėra žinomas. Padėkoju. Išeinu į gatvę. Vaikštau. Ir prisiminęs, jog Kutkaus pavardės italai nesugeba išarti, jau drąsiau grįžtu į kazino. Per piacere, sakau, gal pas jus yra sinjoras Kukus, nes jis prašė manęs jį čia sutikti. Pasirodo, jog ir sinjoras Kukus administracijai nėra žinomas. Staiga registruotoji šovė į galvą neblogo mintis: o kokios tautybės sinjoras Kukus? Atsakau: IL LITUANO. Visų veidai nušvinta: O, persona molto simpatica! Ir kažkas jau bėga pranešti sinjorui Lituano apie mano invaziją. Kol laukiamas Lituano pasirodo, mane suskuba informuoti, kad tai yra pats idealus ruletės lošejas, tasai sinjoras Lituano: "Atvyksta, turėdamas tik 100 lirų; išlošia — šypsosi, pralošia — juokiasi. Ir niekad, sinjore, nerizikuoja dides-

Henri Rousseau (prancūzas, 1844—1910)

Mieganti šigonė (Moderniojo meno muziejus New Yorke)

ne negu šimtas lirų suma. Persona molto simpatica!"

Debesims tamsėjant ir akiračiams apsiniaukus, atėjo trumpas pagriedulys

Po dešimties metų Birštone palaidojo artimą moterį — pirmą žmoną. Retiems žmonėms išsiskirsčius prie kapo pasilikome vieni du. Susimąstęs, lyg nuo tikrovės pabėgęs, ilgai stovėjo... Ty-lėjo... Toji tyla negreit baigėsi.

Lyg pabudęs, švelniai paėmė mane už parankės. Ejome iš kabinų. Jo veidas buvo, tartumei, suakmenėjęs, kilniai tragiškas. Tokio dar niekad nebuvau matęs.

Paskui prabilo. Žodžiai ramūs, aiškūs, giliai prasmingi. Mastytojo ir menininko žodžiai. Tikro intelektualo mintys.

Neužilgo vedė. Tą, kuri jo laukė dvidešimt metų. Juodviejų meilė, iš tolo stebint, buvo nekasdienė, net ne kiekviename išgalvotame romane užtinkama.

O virš Birštono kasnakt praskridavo triukšmingos rusų lėktuvų eskadrilės.

Okupacinis gyvenimas slėgė, viltys blėso, žiburėlis geso.

Dainininkas — humanistas protesto kėlėjas. Bebaimis ir idealo neatsižadęs

Birželio mėnesio žmonių vežimas iš Lietuvos. Visi Kauno Vals tybinio teatro tarnautojai šaukiami į mitingą: scenoje, spektakliui pasibaigus, vienuoliktą valandą vakare. Scenoje jau keturi šimtai: meno, technikos, administracijos žmonės. Partijos vardu kalba M. Meškauskienė. Pabaigė. Įtampta tyla. Ir ūmai prabyla balsas, prašas leidimo kalbėti. Tai solisto A. Kutkaus balsas, sviedžias protestą dėl teroro, dėl piliečių teisių paneigimo, dėl nehumaniško elgesio. Kalba karštai, susijaudinęs. Baigia. Nejauci tyla. Pasigirsta vieno scenos darbininko žodžiai: "Tokius tai pirmon eilėn reikia vežti!" Ir vėl nerami tyla. Mitingas uždaramas. Skirstomės.

Toks buvo solistas Aleksas Kutkus. Ramus vyras, neužmirštąs žmoniškumo.

Prigimtis ir jaunystės įtakos. Išvykimas pasitobulinti. Triumviratas. Laikrodininkas. Persikėlimas į Vilnių. Operinės gulsės giesmė. Amerikoje

Man rodos, kad Aleksas Kutkus per gyvenimą neprarado rytų aukštaičio būdo, ir neatsikratė universitete studentavimo metu įgytų įtakų. Santykiavimose šiltas, jautrus žmogus, demokratiškas, linkęs į kompromisus, atlaidus, jis principiniuose dalykuose buvo kietas ir nenualaidus. Slėpė savyje lietuviško, tautos atgimimo laikmečio, romantiško tikėjimą ir tai kukliai demonstravo. Be ažišavimosi, tačiau tvirtai.

A. Kutkauskas - Kutkus buvo tas, kurio laikėsi Kauno opera. Kipras Petrauskas dainavo, kada norėjo ir ką norėjo, o Kutkus nešė ant pečių visą repertuarą. Ir kai keliems mėnesiams išvyko į užsienį pasitobulinti, opera turė-

jo samdytis sezonui kitatautį tenorą.

Operos Kaune gyvavimo pirmais metais repertuaro kontrole slaptai reikėsi Vladislavos Grigaitienės, Aleksandro Kutkaus ir Antano Sodeikos "triumviratas". Ši trijulė nemenkai pastūmė operos meninį lygį ir pastūmė repertuaro įvairumą.

Bėgo metai, šuoliais augo visos Lietuvos Teatro šakos. Atėjo naujos pajėgos, pavaduotojai. A. Kutkaus darbu apkrovimas mažėjo. Ir štai suranda netikėtą sudomėjimo sritį — laikrodininkystę. Mokosi taisyti laikrodžius, sudaro pažintis su žymesniais specialistais. Ilgainiui emė gerinti tik tokius, kurių kiti laikrodininkai taisyti buvo griežtai atsisakę. Ir priversdavo laikrodžius funkcionuoti.

Slėgia vokiečių okupacijos laikai. Su žmona — operos soliste Jadvyga Vencevičaitė persikelia į Vilniaus operą. Iš kur ir pasuko į emigraciją.

Operinės karjeros gulsės giesmė sugiedojęs Vokietijos stovyklinio mardėjimo metu. Dainavo buv. Lietuvos solistų organizuotame spektaklyje "Sevilijos kirpėjas". Lygiai kaip ir baletininkų atgaivinta "Coppelia", operinis spektaklis buvo rimtai Viktoro Andriūšo apipavidalintas.

Išvyksta Amerikon. Su VI. Grigaitiene pabando verstis pedagoginiu darbu, tik mokinių neat-siranda. Tuomet iš New Yorko kelias Detroitan, o iš ten į Chicago. Čia tarnauja prekybos imonėse. Laiks nuo laiko gieda laidotuvių metu, uždaruose rateliuose. Balsas buvo atjaunėjęs, pasidarė sultingesnis.

Bet tuo dainos puoselėjimas ir pasibaigė.

Dainininko dalia. Paskutiniai būties metai. Garbingas draugiškumo pademonstravimas

Lietuvos operų stipriausieji solistai Amerikoje, duonos kąsniu susirūpinę, metėsi į nenumatytus darbu verpetus. Tik dvi solistės padainavo lietuviškuose operiniuose pastatymuose. Vladislava Grigaitienė, pora sykių pasirodžiusi parengimuose, išdžiai nutarė: "Aš nežeminsiu Lietuvos operos!" Ir daugiau burnos nepravėrė. Aleksas Kutkus duoklę savajai profesijai ir savajam menui atidavė, atspausdinęs prisiminimų knygą "Dainininko dalia." Gaila, kad memuaruose susilaukė prakalbėti apie Lietuvos teatrą.

Paskutiniais metais jo geležinė sveikata paio. Įsigalėjo sklerozė. Nepasikeldavo iš lovos. Ramiai mirė ligoninėje.

Mane tebejaudina Alekso draugiškumo demonstracija. Buvome laikinoje valdyboje organizacijos, kurios tikslas buvo sujungti įvairių šakų scenos darbuotojus. Atsirado, aišku, tokie, kurie tą organizaciją panoro pajungti savie siems siauresniems kėslams. Patyres, kad veikiama prieš kolega, A. Kutkus atsisakė pirmininko pareigos. Intrigėlių jis nemėgo.

Daug yra prisiminimų, tik jie nesutilps laikraštiniėje apybraižoje.

Šviesus, sudėtingas buvo intelektualas — dainininkas Aleksas Kutkus. Tegu kiti apie jį daugiau ir energingiau papasakoja. Jis to nusipelnė.

• Dalia Kutkūnienė, kuri šią vasarą gražiai užsirekomendavo Lietuvos fronto bičiulių rengtos stovyklos Dainavoje kūrybinio vakaro programoje, šiuo metu su kompoz. Darium Lapinsku uoliai rengiasi savo pirmajam dainos rečitaliui, kuris įvyks spalio 4 d. Jaunimo centre, Chicagoje.

• Mosėdyje, gydytojo Vaclo Intos rūpesčiu, prie ligoninės sutelktas savotiškas "akmenų muziejus", kuriame yra apie 4500 eksponatų — akmenų, daugiausia skirtingų granito luitų. Greta jų yra nemaža mineralų, atgabtų ir gyventojų iš Vidurinės Azijos ir Kaukazo.

• Augustino Griciaus - Pivošos, žnomo mūsų feljetonisto, rinktinis feljetonų rinkinys "Vyrai, nesijuokit" išleistas Vilniuje. A. Gricius feljetonus pradėjo rašyti nepriklausomo gyvenimo pradžioje. 1924 m. buvo išleistas jo pirmasis feljetonų rinkinys "Čin-č-be-ris".

• Českoslovakų estradinis ansamblis "Starklub" buvo iš Pranos atvykęs į Vilnių ir čia koncertavo. Ryškiausia reikėsi solistė Marija Kopecka.

Dvigubo trikampio klubas

(Atkelta iš 3 pusl.)

timos kalbos. Matai, mano tėvai lietuviai, tai nori, kad ir aš lietuviškai mokėčia.

— Už tai tavo vardas toks neištariamas. Jūs svetimšaliai!

— Aš gimęs Amerikoje ir nė kiek neblogesnis amerikietis, kaip tu!

— Arai, tu per daug karštai viską imlramiai pareiškė Edis. — Tačiau aš suprantu. Mano senelis italis, tai vis verčia mane itališkai mokytis. Gerai, kad italai savo mokyklų čia neturi.

— Na matai! — prašviesėjo Arūnas. — Daug vaikų ir sekmdienį mokyklą turi eiti, nes tikybės mokosi.

— Ar negali vieną šeštadienį nenuieiti? — Jokių būdu! Tėvas abu su seseria nuveža, o paskui parveža. Mokykla yra mieste, kur anksčiau gyvenau. Jeigu neičiau, turėčiau apie klubą papasakoti, o tu liepiei nesakyti.

— Reikės pagalvoti... Edis paspyrė tuščią konservų dėžutę ir ta klegėdama nusirito šaligatviu.

Arūnas slapčia pažvelgė į šalia einančiojo veidą. Jis buvo visai bejausmis ir nieko drąsiančio išskaityti nepavyko. Edis iškiso ranką į švarkelio kišenę ir išsitraukė cigarečių dėžutę.

— Užsiryk! — ištiesė Arūnui.

— Ne, dėkui. Edis nusijuokė.

— Bijai, kad kas nors mamai nepaskutų.

— Niekio nebija! — atkirto Arūnas aštriai. — Rūkyti man nepatinka, ir gana.

— Ar mėginai kada? — Žinoma. Tik man jokio išpūdzio nepadarė. Dūmai kutena nosį, ēda gerklę, o burnoj kartu visą dieną.

— Visi rūko! — tvirtai užtikrino Edis, užsidegdamas cigarete. — Tokia mada.

— Tai nesvarbu, — nusisypsojo Arūnas. — Aš pažįstu daug suaugusių žmonių, kurie nerūko. Sportininkai nerūko. — Jis pažvelgė į Edį, godžiai ryjantį mėlynus dūmus, ir ramiai pridūrė: — Jeigu rūkymas yra sąlyga, kurią išpildydama galiu įstoti į jūsų klubą, ta labai ačiū už kvietimą — turiu atsisakyti.

— Tu, vis dėlto, bravo vyras! Argi tikrai atsisakytum stoti į klubą?

Tokia mintis Edį nepaprastai nustebino.

— Atsisakyčiau! — tvirtai pareiškė Arūnas, nors širdies gilumoje nesijautė toks tikras.

— Posėdį padarysime antradienį tuoj po pamokų, — staiga pareiškė Edis. — Ar tau patogu?

— Manau, kad galėsiu ateiti, — pasakė Arūnas, vėl pajusdamas didelį džiaugsmą.

— Beje, dar vienas menkinėkis. Būčiau visai pamiršęs, — Edis nutvėrė jį už rankovės ir sulaukė. — Juk žinai, kad Dvigubo Trikampio klubas nėra šiaip sau vaikų būrelis. Jį tinka tik patys geriausi. Norėdamas įstoti, tu-

ri įrodyti kitiems nariams savo tinkamumą. Suprask, mes tuo apsisaugojame nuo visokių nevykėlių.

— Suprantu, — atsargiai ištarė Arūnas. Jam emė darytis truputį nejauku.

— Tik neišsigąsk! — tai pastebėjęs užtikrino Edis. — Niekio žalingo nedarome ir kitiems neliepiame.

Arūnas vėl nusisypsojo ir lengviau atsiduso.

— Tai ką aš turiu padaryti? — Niekio ypatingo, sakiau, — nusijuokė Edis. — Ateidamas į susirinkimą, atsinešk butelį bažnytinio vyno iš zakristijos.

— Juk tai vagystė, o gal ir šventvagystė! — nubalo Arūnas.

— Nebūk kvailas. Vynas kaip vynas, kol jį kunigas prie altoriaus pakoncekruoja. Kokia čia šventvagystė?

— Edis, leiskite man kitokiu būdu tinkamumą įrodyti. Visą padarysiu...

— Ne! Valdyba taip nutarė! — griežtai atrėžė berniukas ir vėl emė įtikinėti. — Ko tu taip jaudiniesi? Vyno jie turi didžiausias statines. Jis visai nebrangus, o ir paimti bus labai lengva. Žinau, kad kitą savaitę tu ankstyvom mišiom patarnauji. Pats girdėjau, kaip seselė pranešė. Ateisi truputį anksčiau, kol dar nieko zakristijoje nėra, įsidėsi į kišenę arba į knygų krepšį, ir viskas!

— Viešpatie! Jeigu sugaus? — nustiro Arūnas.

— Už tai turi gudriai apsisukti, berneli. Mes siūlome tau retą progą patekti į rinktinę apylinkės jaunuolių draugiją, o tu dėl tokios menkos priežasties svyruoji! Pasirodo, kad būsiu apsirėkęs. Maniau, kad apsidžiaugsi pakviestas. Gaila!

— Kaip jūs žinosite, kad tai tikras bažnytinis vynas? — staiga lengvai užklauskė Arūnas, nes jam emė pirštis išganinga mintis. Tik vienas Edis, tur būt, yra matęs butelius zakristijoje, o kiti, be abejoj, nė nežinojo, kaip jie atrodė. Gal pavyktų kitokiu vynu pakeisti...

— Žinosis! — ramiai užtikrino Edis. — Antradienį palydėsiu tavę į bažnyčią, o po mišių lauksiu prie zakristijos. Tada niekam abejonių, o tau pagundų nebus.

— Turiu pagalvoti, — svyrudamas supapėjo Arūnas. — Jūs reikalaujate tiesiog neįmanomo dalyko.

— Manai? Kad žinotum, ką aš įstodamas turėčiau atlikti! — rūškanai sumurmėjo Edis. — Žinoma, kaip sau nori. Tavo valia.

— Nežinau... — beveik maldaujančiai ištarė Arūnas. Jis taip norėjo priklausyti klubui. Tai tarytum visų svajonių išpildymas. Tik kaina tokia baisi...

— Turi laiko visą savaitgalį, pagalvok. Antradienio ryte galėsi man pasakyti, kai prie bažnyčios susitiksime, — atsisveikino Edis ir skubiai nužingsniavo snieguotu šaligatviu.

10 NAUJŲ — 20 DEMONSTRUOTŲ

1968 CHRYSLER

Paskutinė proga!

SUTAUPYKITE IKI \$3,000.00

nuo fabriko kainos.

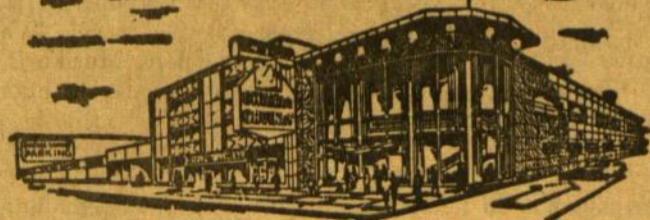
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

Vartotą automobilį galite pirkti pradedant \$50.00.

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų
NUOSIMCIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ, IŠMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MCSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our spec'l money order checks.
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Laimėjimu laikau vyresniosios ir jaunesniosios kartos dialogo

PLB Centro valdybos pirmininko Stasio Barzduko žodis, baigiant Bendruomenės ir lietuviškosios spaudos bei kitokios informacijos atstovų pokalbį tarp savęs ir su jaunimu rugsėjo 14 d. Tabor Farmoje, Mich.

Susitikimo pokalbius ir darbus baigiam. Juos vertinsim visi. Bus skeptiku, bus optimistu. Manau, tai visu savo kompetingumu padarys mūsų spauda ir radijas — su abiem šiais lietuviško mūsų gyvenimo veiksniais ryšio norim, jo siekiam ir esam patenkinti, kai šitai mums pavyksta. Teigiama, šitai teigiamai, ką rasite susitikime gero, padėkite taisyti bei lyginti trūkumus, kurių nėra geriausiai norais negalima išvengti. Pats juos taip pat gerai matau, tik nenoriu šia proga plačiau liesti.

PLB Valdyba, kuriai atstovauju, savo uždaviniu laikau tarnavimą Bendruomenei. Užnugarį sudaro kraštų bendruomenės, ir mums didžiai rūpi, kad jos būtų vieningos, stiprios ir pajėgios. Ryšius su jomis ne tik stengiamės palaikyti, bet ir gilinti. Šia linkme kreipiamos visos mūsų pastangos.

Mūsų atrama yra ta atmosfera, kurią ir patys, ir kiti sukuriame. Tai visuomeniniai bei moraliniai mūsų visų nusiteikimai: minties pakanta, tautinis mūsų solidarumas, sutelktinio darbo linkimai bei ištvermė. Pripažinti, kas galimybės klysti, kas ir žody, ir darbe neišvengiama. Kaip neišvengiama taip pat laisvas, atviras, kartais net kritiškas žodis laisvose diskusijose. Tad nesijaudinkim ir nesipiktinkim, jei kas diskusijų įkaršty asmeniškai čia pasakė ir cenzuruotina žodį. Visuomeniniame gyvenime turim įprasti nuryti ir karčias „piliules“, jei jos mums paduodamos gera valia. Bet kovokim su frizuojamą dvylypumu, ir kai viena sakoma, o kita daroma. Visuomeninė atmosfera galioja ypačiai du dėsniams, senaisiais laikais sukurti, ligi šių dienų nepasėję: Tai:

1. vienybė principuose, laisvė abejonėse, o meilė visame kame — in necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas,
2. santaika ugdo mažus dalykus, nesantaika griaua ir didelius — concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.

Tai mūsų kelias, ir aš juo ir toliau eisiu Liet. Bendruomenėj. Santaika ir bendra kalba su veiksniais, siekimas mūsų spaudos radijo ir draugijų tautos. Naudingas ir konkretus kantriai dirbamas darbas vietoj tarpusavio kovų. Padėkite šiuo keliu eiti, nes tai kelias, kuris veda į taiką, sugyvenimą, tarpusavį susipratimą, pabrėžtą Lietuvos chartos dėsniu: tautinis solidarumas yra aukščiausia tautinė vertybė, įgalinti siektiną idealinę tikrovę, jog visi lietuviai esam lygūs tos pačios tautos vaikai, tarp savęs seserys ir broliai.

Susitikimo laimėjimu laikau išsikalbėjimą, artimesnes pažintis, laimėjimu laikau vyresniosios ir jaunosios kartos dialogo, džiaugiuosi puikia mūsų jaunimo lietuvių kalba ir lietuviškų reikalų domėjimais bei jo pažinimu.

PLB Valdyba dėkoja: visiems atsiliepusiems ir kvietimui ir atvykusiems, visiems programos dalyviams, kun. Antanui Saulaičiui už darbą pradžios maldą ir kun. J. Borvičiui už šios dienos pamaldas — šv. Mišias ir gilios prasmės pamokslą.

JAV LB Valdybai už 500 dol. Ypatinga visų mūsų padėka priklauso ponai Almai Adamkieni ir inž. Valdui Adamkui už susitikimo sąlygas — puikias patalpas, idealias nakvynes ir žodžio neturintį maistą.

Ponai Adamkai a. a. Juozo Bačiūno šviesiam atminimui ir darbų tęsimui PLB Valdybai įteikė pusantro tūkstančio dol. auką. Tai žingsnis, toks nedažnas mūsų gyvenime, paremtas gilaus žmoniškumo jausmo ir gyvojo reikalo supratimu. Dėkuil Telydi mūs žingsnius ir darbus Tautos Himno dvasia.

Misionierių bažnyčia Vilniuje — XVII-XVIII amž. baroko sedevras

Nauji leidiniai

● **Pr. Lembergas, TAU SUTE.** Gyvenimas, kūryba, prisiminimai. Redakcinė komisija: Bernardas Brazdžionis, Bronys Raila, Juozas Švaistas, Alė Rūta. Administracinė komisija: dr. Mykolas ir Alena Deveniai, Edmundas Arbas. Išleido poeto šeima ir specialus komitetas. Vinjetės — Pauliaus Jurkaus. Spaudė lietuvių pranciškonų spaustuve, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Leidinys didelio formato, iliustruotas nuotraukomis ir piešiniais, 270 psl. Kaina: kietais viršeliais — 4.00 dol., minkštais — 3.00 dol.

Leidinys, galima sakyti, yra monografija ir kūryba vienoje knygoje 1967 m. Kalifornijoje mirusio poeto Prano Lembergo. Knyga yra padalinta į dvi dalis: pirmoje yra sudėta raštai apie poetą, o antroje — pati mirusio poeto kūryba. Apie poetą nekrologų ir atsiminimų rėmuose knygoje kalba šie vienokiu ar kitokiu būdu gyva poeta pažinojusių ir arčiau jo stovėjusių: Alė Rūta, kan. M. Vaitkus, Bronys Raila, Bernardas Brazdžionis, Juozas Švaistas, Alena ir Mykolas Deveniai, Ed. Arbas. Pridėta dar paties Pr. Lembergo žodis, tartas jam įstojant į Los Angeles lietuvių Dailių menų klubą, rankraščių faksimilės, Pr. Lembergo eilėm parašytas iš Amerikos. Mišrūs ir moteriški chorai varžėsi atskirai.

Liaudinio dainavimo konkursui italai skira ypatingai daug dėmesio. Čia visi chorai rungtyniavo drauge. Ir vėl „Varpas“ tapo nugalėtoju. Muzikų iš įvairių pasaulio šalių nuomone, „Varpas“ choras juos pakerėjo savo dainavimo paprastumu, autentiškumu, puikiai tautos charakterį atskleidžiančiomis, įdomiai harmonizuotomis lietuvių liaudies dainomis, jų atlikimo nuoširdumu ir išradingumu. Šiame konkurse mes atlikome lietuvių chorą ir trečiąją — chorą iš Amerikos. Mišrūs ir moteriški chorai varžėsi atskirai.

„Ant kalno karklai“, J. Tallat-Kelpšos „Čiūto“, B. Vasiliausko „Oi, dalele tu mano“ ir A. Račiūno „Oi, tu sakale“. Antroji vieta atiteko Vengrijos moterų chorui, trečioji — Jugoslavijos mišriam chorui.

Išpūdingai praėjo baigiamasis konkurso laureatų koncertas. Jame dalyvavo pirmasis ir antrasis vietos užėmė chorai. Tikrai nesitikėjome tokio didžiulio pasisekimo ir nuoširdaus publikos dėmesio. Didžiulis Areco miesto Petrarkos teatras vos talpino visus, norinčius pasiklausyti šio koncerto. Po teatro skliautais nuskambėjęs J. Naujalio „Lietuva brangi“, sugriauėjo plojimai, palydimi šauksmais „Viva Varpas!“ Mums teko ją kartoti. Taip buvo su kiekvienu „Varpas“ atliekamu kūriniu — J. Tallat-Kelpšos „Čiūto“, V. Montvilos „Sadauto“, P. Čaikovskio „Koknuto džiaugsmo aidai“, R. Šumano „Svajonė“, V. Lauruso „Nakties balsai“. Daug šiltų, palankių atsiliepiamų susilaukėme iš muzikų, atvykusių į šį konkursą iš įvairių pasaulio kraštų. Spauda taip pat nepašyktėjo mums gerų žodžių. Antraštės: „Lituania — veni, vidi, vici“, „Italai — gerai, lietuviai — labai gerai!“ margi — tomis dienomis italų spaudos puslapius.

„Lituania — veni, vidi, vici“

Apie Vilniaus vyrų choro „Varpas“ laimėjimus Italijoje jau esame savo skaitytojus trumpai painformavę anksčiau. Chorui dabar iš viešnağs grįžus Lietuvon, choro meno vadovas ir dirigentas Adolfas Krogertas spaudoje (Tiesa, rugsėjo 6 d.), be kita ko, pasakoja šitokius savo įspūdžius:

„Šie polifoninės muzikos ir liaudinio dainavimo konkursai, kasmet vykstantieji rudenį — janciamie Areco mieste, jau turi savo susiformavusias galias ir gražias tradicijas. Šiame metais konkursas buvo septynioliktas. Jame dalyvavo penkiolika italų chorų ir 21 užsienio šalių choras iš Argentinos, Austrijos, Čekoslovakijos, Kolumbijos, Lenkijos, Graikijos, Ispanijos, Jugoslavijos, Portugalijos, Prancūzijos, JAV, Vengrijos, VFR. Pirmą kartą jame dalyvavo ir choras iš Tarybų Sąjungos — „Varpas“.

Areco — jauskus, senovinis vidurio Italijos miestas, didžiojo Petrarkos gimtinė, garsus savo meno paminklais, senovinėmis bažnyčiomis su garsiomis Pjero dela Frančeskos freskomis Areco — ir muzikos miestas. Jis pavadintas italų muziko Gvido de Areco vardu. Šio miesto muzikos bičiulų asociacija kasmet ruošia chorinės muzikos konkursus. Garbinga ir atsakinga misija teko „Varpas“ chorui. Polifoninės muzikos konkurse dalyvavo 13 vyrų chorų. Tai pajėgus, aukšto meninio lygio kolektyvai. „Varpas“ lydėjo sėkmė — jam atiteko pirmoji vieta, jis pralenkė net praeitų metų konkurso nugalėtoją — Areco miesto vyrų chorą. Tai pasiekėme ne tik choro dai-

Vilniaus vyrų choras „Varpas“ dainuoja Areco, Italijoje, Petrarkos teatro scenoje.

riūlo, Mariaus Katiliškio, Vinco Ramono, Pulgio Andriūšo, Antano Vaičiulaičio, Albino Baranausko, Kazimiero Barėno, Romualdo Spalio, Jurgio Jankaus, Aloyzo Barono, Igno Seiniaus ir Jurgio Savickio. Žurnalą redaguoja Alberts Birnbaums, P. O. Box 61, Three Rivers, Michigan 49-093. Administracijos adresas: Treji Varti, P. O. Box 256, Detroit, Mich. 48231. Metinė prenumerata 7.00 dol.

● **A. Stelingis, SPHERIC AND LINEAR LAWS OF GEOMETRY.** Translated from Lithuanian by Dalia Bulvičiūtė. Printed by Franciscan Fathers Press, Brooklyn, N. Y. Photos — R. Kisielius.

Leidinys yra didelio formato 20 psl., daugiausia brėžiniais apipavidalinta studija, kurioje yra atidengiami sferinės geometrijos dėsniai ir teorija. Parodyta taigi apiegi abiejų — sferinių ir linijinių — geometrijos dėsnų santykiamas. Studijos žinios bus reikalingos visiems, ypač architektams, inžinieriams (perspektyvos darbams), menininkams, geometrijos ir industrijos vadovams, pravers ir kosmoso studijose. Leidinio kaina 2.00 dol. Užsakyti siųsti: A. Stelingis, 85-16 88th St. Woodhaven, N. Y. 11421.

● **LIETUVIŲ KULTŪROS DARŽELIS.** (Lithuanian Cultural Garden, Cleveland, Ohio). Tai didelio formato, gerame popieriuje atspausdintas, kietai įrištą 64 psl. leidinys — albumas. Jame trumpai, faktiškai, dokumentai atpasakota Lietuvos kultūros darželio Rockefellerio Parke, Clevelande kūrimo, įkūrimo ir jo gražinimo istorija nuo 1929 metų iki šių dienų. Leidinį puošia gausybė Kultūros darželyje vykusių įvykių ir praeities bei dabarties veikėjų nuotraukų. Leidinio kaina nepažymėta.

● **O. A. Audronė, TIK TAU IR MAN.** 1969 m. Eilėraščių rinkinys, 160 psl. Autorė ji dedikuoja savo sesutėms Ievai ir Antonei Tamulevičiūtėms. Nei kas rinkinį išleido, nei kas piešė viršelį, nei knygos kaina nepažymėta.

● **S. LEZ ECUJ BALSAS, 1969 m.** Nr. 1-2 (77-78). Gausiai iliustruotas, lengvai skaitomas, kišeninio formato 48 psl. leidinys, skaitytoją akivaizdžiai supažindinąs su lietuvių saleziečių veikla Italijoje, ypač su jų pastangomis auklėti lietuviškąjį jaunimą. Redaktorius kun. Pr. Gavėnas, SDB. Meninė priežiūra V. Aleksandravičiaus, SDB. Adresas: Lituani Don Bosco, Via Colonna, 2, 00044 Frascati — Roma — Italia.

● **Filatelistų dr. J. Vaisnoras „Lietuva“ BIULETENIS.** 1969 m. liepos — rugpjūčio — rugsėjo mėn. Nr. 6 (132). Redaguoja Eug. Petrauskas, 7742 So. Troy St., Chicago, Ill.

SIUTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS EXPRESS
2008 W. 69 St. Tel. WA 5-2787
2501 W. 69 St. Tel. WA 5-2787
3333 W. Halsted Tel. 254-3320
Didelis vairių prekių pasirinkimas
Pritamam užsakymus automobiliams
E. ir V. Zukauskai.

DAUGYBĖ LIETUVOS MIESTELIŲ aprašoma dr. J. Vaisnoros MIC, knygoje:

„Marijos garbinimas Lietuvoje“

Knyga nėra tik teologinė, ji dėl įdomių vietovių aprašymo ir dėl jos gausios istorinės medžiagos tinka pasiskaityti kiekvienam lietuviui, besidominciam Lietuvos istorija ar jos vietovėmis. Knyga didelio formato 446 psl. — Kaina tik \$3.00. Galima įsigyti „DRAUGE“.

Muzikas Juozas Bertulis, miręs Chicagoje rugsėjo 13 d., sulaukęs 76 metų amžiaus. Vėlonis visą gyvenimą reikėsi mūsų muzikinėje veikloje kaip pedagogas ir kaip kompozitorius. Pastaraisiais metais ypač daug kūrė ir savo lėšomis leido mokyklinio amžiaus dainininkams skirtų dalykėlių. Apie vėlonį vėliau parašysime plačiau.

Chicago, Ill. 60652. Administruoja Kazys Rožanskas, 3605 W. 71st St., Chicago, Ill. 60629. Metinė

prenumerata Filatelistų draugijos nariams 4.00 dol., kitiems JAV ir Kanadoj — 5.00 dol., Europoj — 7.50 dol., Pietų Amerikoj — 7.50 dol., Australijoje — 10.00 dol. Atskiro numerio kaina — 50 centų.

● **Vitold Armonas** gyvena Lenkijoje ir garsėja kaip mokslininkas. Lenkijos mokslo akademijos ir Tautotyros draugijos leidiniuose yra paskelbęs nemaža studijinių rašinių apie XIX amžiaus lietuvių literatūros ir kultūros veikėjus. Šiuo metu jis renka medžiagą iš XIX a. lietuvių istorijos, ypač domisi 1831 ir 1863 m. sukilimais. Gyvena Torunėje ir dirba centrinėje bibliotekoje. Pindamas medžiagą, šią vasarą buvo ir į Lietuvą nuykęs.

PARDUODAMI IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida.
Galima pirkti dalimis ir išmokėtina.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

“PALANGA” RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARKUS, Savininkai

DĖMESIO VISIEMS PODAROGIFTS, INC. KLIJENTAMS

Mes džiaugiamės, galėdami pranešti, kad dėka pasitarimų įvykusių Amerikoje su Vnesposytorgo Prezidentu ir asmeniško vizito Podarogifto Prezidento Mauricio Rifkin Maskvoje, padaryti pakeitimai ir pagerinimai, priimant užsakymus dovanoms.

1. Komisijos arba mokesčiai nebebus imami nuo dovanų gross sumos, mokesčio pirkėjo, bet visi mokesčiai bus pridėdami prie užsakymo net sumos, taip, kad nekiltų nesusipratimų ar klausimų tarp Vnesposytorgo ir gavėjo.
2. Prekių kainos yra sumažintos, Naujas kainoraštis bus paruoštas mėnesio ar dvejų laikotarpyje ir siunčiamas paprasčiau.
3. Iki to laiko mes prašome gerbiamus klientus, siunčiant dovanas, naudotis **DOVANŲ PAZYMEJIMU** — MERCHANDISE PURCHASE ORDER; tuo būdu gavėjas galės pasirinkti prekes, kurias jam patinka.

“MOSKVITCH” AUTOMOBILIO UŽSAKYMAI YRA PRIIMAMI KAIP IR SENIAU, KOL JŲ RIBOTAS KIEKIS BUS ISNAUDOTAS. Dėl smulkesnių informacijų prašome kreiptis į mūsų prisijungusias firmas ar jų skyrius:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106 Tel. 215-WA 5-3455

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
1776 Broadway, New York, N.Y. 10019 Tel. 212-581-6590—581-7729

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION
45 West 45th Street, New York, N.Y. 10036 Tel. 212-CI 5-7905

arba tiesioginiai į

PODAROGIFTS, Inc.
220 Park Ave. South, New York, N.Y. 10003 — Tel. 212-228-9547

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4% **5%**

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE **6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE**

per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of: Mar. 31 — June 30 Sept. 30 — Dec. 31

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAK RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Dr. Albinas Šmulskštys ir lietuviškas filmas

K. ČIKOTAS

Zinia, kad gydytojas Albinas Šmulskštys pradeda sukurti lietuvišką filmą, sudomino ne vien Philadelphia apylinkių gyventojus. Pažįstame A. Šmulskštį kaip pasiaukojusį gydytoją, kultūrinių darbų rėmėją, žmogų visuomet geroje nuotaikoje, kupiną artimo meilės samarijietį. Mūsų žinias papildė Lietuvos Enciklopedija, pagal kurią 1936-44 metais A. Šmulskštys studijuoja meną, 1938-42 m. — lituanistiką ir Vilniaus universitete gauna diplomuoto lituanisto vardą, ir tik 1944-48 m. Vokietijoje studijuoja mediciną ir gauna medicinos daktaro laipsnį. Šiuo metu — jis verčiasi medicinos gydytojo praktika, Riverside, N. J.

Kaip trijų brolių pasakoje...

Prieš ketvertą metų sveikatos reikalais aplankius gydytoją Albiną Šmulskštį, atsiveikinant, jis duoda man Philadelphia College of Art vakarinės programos tvarkraštį ir ragina mane eiti mokytis fotografijos. Girdi, jam busia reikalingi visokie fotografai.

Daugelio vėlesnių susitikimų metu, pokalbiuose vis išskildavo gero lietuviško filmo pastatymo reikalas. Draugu tarpe visa tai buvo žinoma kaip dr. Šmulskščio svajonė.

Pergamentas slinko kaip filmas...

Praeitą pavasarį, besėdint gydytojo A. Šmulskščio kabinete, jis trumpam dingio gretimame kambaryje. Ir kai po kelių minučių trukusio keisto šlamėsio grįžo, jis, atspraus už netikėtą laukimą, pradėjo vynioti pergamentinio popieriaus ritinėlį, slėpusį jo daugelio metų svajones, virtusias čia piešiniais. Paaiškėjo ir keisto šlamėsio šaltinis. Gydytojas pervyniojo ritinėlį, kad galėtų piešinius parodyti reikiama eile, nuo pradžių.

Tą vakarą, kalbėtis apie sveikatą, nebuvo laiko. Pergamentas slinko kaip filmas, atskleidamas vis naujas scenas, sustojant kiek ilgeliau prie kiekvienos iš jų, vis klausantis autoriaus žodinio papildymo. Mudu su žmona buvome didžiai nustebinti tokiu pirmą kartą matomu gydytojo A. Šmulskščio, kaip menininko, pasireiškimu. Nebūdami kvalifikuoti vertinti piešinius meniniu požiūriu, galėjome betgi tvirtinti, kad A. Šmulskštys piešti moka. Iš karto pagalvojau apie piešinių pavertimą skaidrėmis ir galima čia kun. Algimanto Keziso S. j. talką.

Filmavimo bandymai

Su piešiniais pergamente, kuriuos autorius vadino eskizais, išryškėjo ir projektuojamo filmo turinys. Jis prasideda liaudies pasaka — Dvylika brolių juodvarniais lakstančių. Vėliau pasaka jungiama su šv. Jono apaštalo Apokalipse. Vyksmą lydi Beethoveno Penktosios simfonijos aršai.

Birželiui baigiantis, su piešiniais, taigi ir projektuojamo filmo turiniu, susipažįsta kun. Algimantas Kezys S. J. Atsiveikinant, jis man sako: "Man ne visai aišku, ko Daktars naori." Liepos gale tačiau sutarimui pradėti filmavimą, taigi už dviejų savaičių — rugpiučio 9 d.

Autorius tampa ir režisierium. Pora dešimčių Riverside, N. J. apylinkėse ir Philadelphiaje gyvenančių lietuvių tampa artistais. Sutartą šeštadienį, antrą valandą po pietų, visi renkasi į gydytojo kaimynystėje esantį buvusios bažnyčios pastatą. Čia pat vyksta persirengimas, grimavimas.

Kiek po antros, sutinku gydytoją A. Šmulskštį, neramų ir susirūpinusį. Suvartyti žmonės, pasamdyti arkliai, o kun. Keziso vis dar nėra. Surandamas jau ir kunigo A. Keziui pakaitalas, kad ir su mėgėjišku Super 8. Bet kone pusvalandį vėluodamasis, kiek suvargęs kelionėje, pasirodo ir kun. A. Kezys. Vėl visi lengviau atsikvepia, tačiau džiaugtis nėra laikas. Šiandien turi būti nufilmuota pirmoji projektuojamo filmo dalis, susidedanti iš bene dešimties scenų.

Artistai čia nesamdyti, sutarčių nepadaryta, taigi valia ne tik turėti, bet ir reikšti savą nuomonę. Dienos darbą baigiant, artėjant vidurnaktiui, nelaukiamai atsiradusi įtampa išvaiko fotografus ir žiūrovus. Baigiant paskutinę sceną, krinta žinio barzda ir ji metama į degantį laužą. Filmavimas nutrūksta. Įtempto ir įdomaus darbo diena baigiasi kam didele širdgėla, kam su užuojauta, kam su nusistebėjimu, o kai kam ir su sensacija ar juokiu.

Po neramos nakties išaušta sekmadienio rytas. Surandamas naujas žyhis ir nauja lauzavietė. Popietėje, žiūrime Liūto Jurskio iš pergamento nufotografuotų skaidrių ir atpažįstame vakar filmuotas scenas. Gydytojas A. Šmulskštys 130 skaidrių įteikia kun. A. Keziui. Vakare baigiamas filmavimas ir mūsų mažojo Hollywoodo bandymas.

Sulaukę sesutės, broliai neteko motinos. Nuotraukoje iš kairės į dešinę: Liūtas Jurskis, Jonas Skaudaitis, Antanas Rukšys ir Jonas Mingaila.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENĖ

Gyvenimas juoduko akimis

Gordon Parks yra vienas juodosios rasės atstovų, kuriuo jo tautiečiai turėtų labai didžiuotis. Jis yra žymus vyras — laikraštlininkas, fotografas, kompozitorius, poetas ir pirmasis juodasis režisierius — gamintojas stambiųjų išlaidų filmo vienai didžiųjų studijų (Warner Bros.).

Tačiau jo surežisuotas, pastatytas ir parašytas filmas pavirto ne taip jau labai atmintinu.

Pagrįstas dabar 56 m. amžiaus paties Parks iš dalies pramanyta autobiografija, spalvotasis filmas "The Learning Tree" atidengia gyvenimą mažame Kansas mieste 1920 m. bėgyje, kai "Newt" (Parks) buvo 15 m. amž.

Tai nėra paprasta jaunystės Lyg kokiame besisukančiame cikle, ji labai audringa. Newt lieka išgelbėtas, vėliau suvedžiotas vyresnės moters. Jis su savo draugais vagia obuolius kaimiečio ūkyje; senas žmogus lieka žiauriai nuplaktas. Newt stebi trejetą žmogžudysčių (dvejetas jų legalių, remiantis ano laiko ir vietovės papročiais). Jis įsimyli mergaitę, kurią suvedžioja jo geriausias baltasis draugas.

Tai tik dalis juodo jaunuolio pergyvenimų šiame filme.

Parks parodo biarūjį rasinį veidą savo autobiografijoje. Nėra jokios abejonės, kad Gordon Parks vaikystė buvo nepaprasta, pilna nelaimių ir žiaurumų. Kai visi tie metai kondensuoti sutraukti ekrane į 2-jų valandų režisūrą, rezultate gaunasi skandalingai išgastingas filmas.

Aktorių vaidyba geriausiu atveju neišsiskirianti, blogiausiu — slegiančiai sunki.

Newt rolėje smilgos plonumo Kyle Johnson nepaprastai pasyvus.

Jo motina — Estelle Evans, duodanti savo sūniui patarimą ragauti Cherokee Falls miestelio — jo "mokymosi medžio" "gerą ir blogą vaisių", nežmoniškai medinė.

Vieninteliai išsiskiria yra John Fluellen — berniuko aklas dėdė ir Jimmy Rushing — blogų namų savininkas ir juose linksminotojas (tikrame gyvenime geras dainininkas).

Tiktai subrendusiai publikai.

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7053

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpaustyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

Kultūrinė kronika

● Prof. dr. Antanas Maceina, jau eilę metų profesoriaująs Miunsterio universitete, Vakarų Vokietijoje, šiuo metu yra angažuotas parašyti naują savo knygą leidinių serijai "Krikščionis gyvenime". Naujasis prof. A. Maceinos veikalas numatomas pavadinti "Didieji dabarties klausimai." Šio mėnesio pabaigoje Europoje išleidžiama taigi vokiečių kalba viena nauja A. Maceinos knyga apie komunizmą.

● Lietuvių Rašytojų draugija ruošiasi naujos valdybos rinkimams. Šią savaitę išsiuntinėjami balsavimo lapeliai. Naujoji valdyba iš New Yorke, kur kandidatuoja 8 gerai žinomi rašytojai.

● Aloyzo Barono vaikams eilėta knygutė "Diena prie ežero" jau spausdinama M. Morkūno spaustuvėje. Leidžia Terra. Iliustravo Nijolė Vedegytė-Palubinskienė. Knygutė bus įrašta į kietus viršelius ir, manoma, išeis ligi spalio 12 d., kada Chicagoje įvyks "Eglutės" ruošiamas literatūros vakaras mažiesiems, kurie turės tada progos įsigyti naują leidinį ir gauti autoriaus autografa.

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%
6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

Foto V. MAZELIS

• vestuvės, spalvota ir juoda balta (gali vykti ir) kitus miestus
• portretūra
• meno darbu nuotraukos ir kiti foto. patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
122 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIŲ SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAZYMO DARBAI
Atiekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kunikas

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGĖJAMS
Daug sutapysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**

Mokamas už Vieną Mėn. Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00
Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES.
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement — pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Rallankiai (wheels)
Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GRowehill 6-7777
Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p. p. Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS CESAS

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai

● BERNINA
● NECCHI
● ELNA
● VIKING
● PFAFF
● SINGER

ELECTROLUX
HOOPER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prie namams kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

Grimu talkines skulptorius Petras Vaskys ir bajorą vaidinęs Balyš Raugas.

Lietuvių kalba pasaulio universitetuose

(Atkelta iš 8 psl.)

Jan Safarewicz, taip pat paskeibes nemaža įdomių lietuvių kalbos studijų.

Norvegijoje

IS Lenkijos į Norvegiją, gal būt, per daug staigus šuolis, tačiau Norvegijos sostinė Oslo taip pat labai tvirtai įėjo į mūsų kalbos tyrinėjimo istoriją. Įėjo daugiausia dėl profesoriaus Christian Stang jau keturių dešimtmečių mokslinės veiklos. 1929 m. šis profesorius paskelbė įdomią studiją apie pirmąją lietuvišką knygą — M. Mažvydo katekizmą, o 1966 m. jis tartum vainikavo visą savo lituanistinę veiklą, išleisdamas kapitalinę "Baltų kalbų lyginamąją gramatiką". Profesorius Shr. Stang, tikriausiai prisimindamas savo mokslinės veiklos pradžią, kreipdamasis į skaitytojus, šios gramatikos prakalboje cituoja lietuvišką sakinį iš pirmosios mūsų knygos: "mana darba už gier prymkiet".

Svedijoje

Netruksta šiandien lietuvių kalbos specialistų ir Svedijoje — Stockholmo, Lundo, Upsalos universitetuose. Tarp švedų lituanistų, gal būt, labiausiai minėtinas Lundo universiteto profesorius Knut Olaf Falk, kuris lietuvių kalbos pramoko, lietuvius Kauno universitete bemokydamas švediška.

Suomijoje

Suomių akademikas Valentin Kiparsky Helsinkio universitete pameičui skaito visų trijų — lietuvių, latvių, senovės prūsų — kalbų kursus. V. Kiparsky tur būt, yra didžiausias šių dienų Europos kalbininkų poliglotas. Jis labai aktyviai dalyvauja ir lietuvių filologų spaudoje.

Italijoje

Italijoje lituanistikos problemas tyrinėja iGacomo Devoto ir Vittore Pizani. Italų kalbininkai leidžia ir specialių baltų filologijos leidinį "Studi Baltici".

Sveicarijoje

Lietuvių kalba yra dėstoma keliuose Sveicarijos universitetuose. Ypač gyvos lituanistikos tradicijos yra Neuchatell universitete, kurio rektoriumi kažkada buvo garsus lituanistas Mara Niedermann, o dabar jas tęsia jaunas sveicarų kalbininkas, be kita ko lituanistiką studijavęs Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Jan Pieter Locher.

Vokietijoje

Lyginamajai istorinei kalbotyrai be galo daug yra nusipelnę vokiečių kalbininkai. Buvo laikai, kai lyginamoji kalbotyra tiesiog vadinta "vokiečių mokslu". Nenuostabu, kad ir kitataučių lituanistų tarpe vokiečiai sudaro patį gausiausią būrį. Lietuvių kalbos kursai skaityti ir skaitomi daugelyje Vokietijos universitetų. Šiuo metu rytų Vokietijoje dirba žinomi lituanistai, kaip Viktor Falkenhan Gertrud Bense. Vakarių Vokietijoje ne taip seniai išleis tas kapitalinis lituanistikos darbas-Ernsto Frenkelio "Etimologinis lietuvių kalbos žodynas", kurį po autoriaus mirties baigė profesoriai Erich Hofmann ir Eberhard Tangl.

Amerikoje

Jungtinės Amerikos Valstybės iki antrojo pasaulinio karo lituanistikos tradicijomis per daug pasigirti negalėjo. Iš žymesnių ano meto amerikiečių lituanistų paminėtinas Princetono universiteto profesorius Harold Bender ir jau žymiai vėliau į JAV atvykęs sveicarų kilmės kalbininkas, kurį laiką dirbęs Kaune, Pensilvanijos universiteto profesorius Alfred Senn. Tačiau pastaraisiais dešimtmečiais domėjimasis lituanistikos ir apskritai baltistikos

problemomis Jungtinėse Amerikos Valstybėse labai išaugo. Tai pakankamai vaizdžiai rodo tas faktas, jog praėjusių metų balandžio 5-6 dienomis Pensilvanijos valstijos universitete įvyko baltų kalbotyros problemoms skirta konferencija, kurioje buvo perskaityta 14 pranešimų, o pranešimų autoriai yra gal dešimties JAV universitetų profesoriai. Konferencijai vadovavo jau čia Lietuvoje lankęsis, jaunas talentingas amerikiečių lingvistas William Schmalstieg, kurio įdomūs darbai yra spausdinami ir Lietuvoje, leidžiamame "Baltistikos" žurnale. 1968 metų vasarą Amerikos lingvistų draugija Illinoiso universitete surengė dvi mėnesių lietuvių kalbos kursus. Per pastarąjį penketį lietuvių kalba buvo dėstoma daugiau kaip dešimtyje JAV universitetų: Fordhamo, Chicagos, Kalifornijos ir kt.

Prancūzijoje, Anglijoje ir kitur

Savotiškus savo atstovus lituanistika turi Prancūzijoje (prof. Raymond Schmitlein), Anglijos (prof. Victor Holtum) Rumunijoje (Ariton (Vračiu), Bulgarijoje (prof. Ivan Duridanow), Jugoslavijoje (prof. Dalibor Brozović, akad. Fran Bezla) ir kitur.

Šiame straipsnyje apsiribojome plataus pasaulio mokslo įstaigomis, nieko neužsimindami, pavyzdžiui, apie Rusijos universitetų lituanistikos tradicijas, tačiau tai jau būtų atskira tema. Įdomumo dėlei galima tik priminti, kad Maskvos universitete lietuvių kalbos kursą pradėjo skaityti (veikiausiai 1886 m.) vienas žymiausių visų laikų rusų kalbininkų Filip Fortunatov, o jo paskaitų klausė ir mūsų literatūrinės kalbos tėvas Jonas Jablonskis.

Prabėgomis apžvelgę lietuvių kalbos tyrinėjimą ir studijavimą įvairiose pasaulio mokslo įstaigose, galėtume beveik sakyti, jog lituanistika, kaip tarptautinė kalbotyros disciplina, netrukus turėtų švesti pusantro šimto metų jubiliejų. Toks jubiliejus iš tikrųjų malonus visiems mūsų gimtosios kalbos mylėtojams ir tyrinėtojams.

(Iš "Kultūros Barų" 1969 m. Nr. 8).

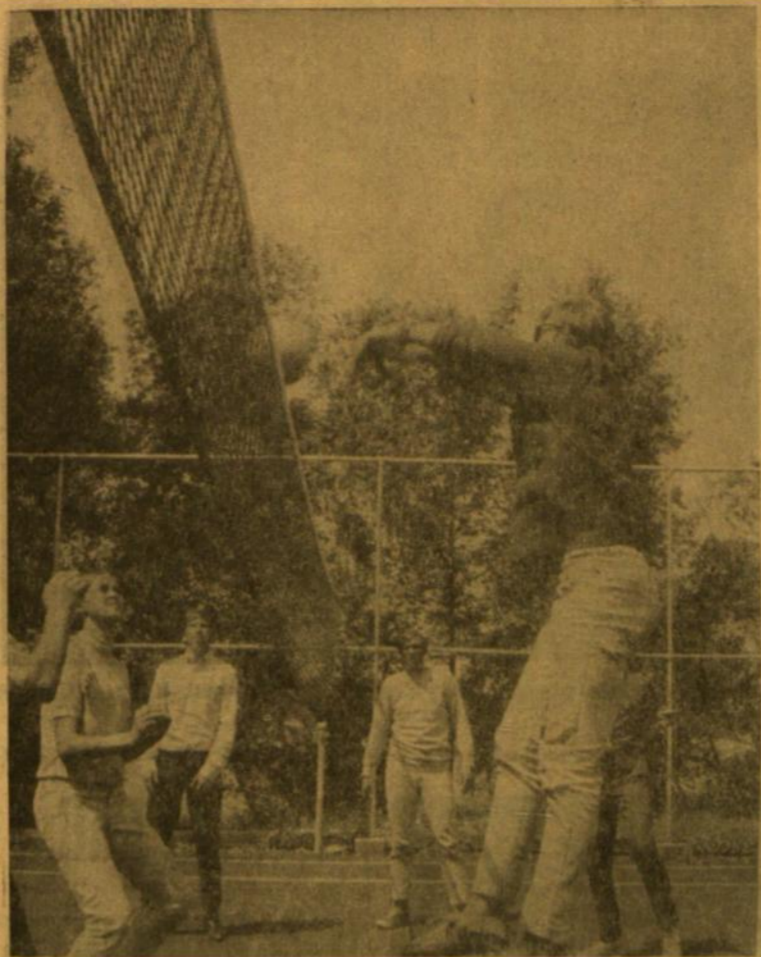
Nauji Šv. Rašto aiškinimai

Tarp naujų knygų užtikiname kapitalinį veikalą "The Jerome Biblical Commentary" (išleido Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, N. J., 889 p., 25 dol.).

Tai pilnas Senojo ir Naujo Testamento aiškinimas, pateiktas įvairių šalių pirmaujančių specialistų, susidedas iš 80 straipsnių. Knygos pavadinimas parinktas, pagerbiant pirmąjį Šv. Rašto vertėją ir aiškintoją — Šv. Jeronimą.

Knygą redagavo trys "The Catholic Biblical Quarter" redaktoriai: Šv. Marijos seminarijos Baltimorėje prof. R. E. Brown, Woodstock kolegijos prof. J. A. Fitzmayer ir Katalikų univ. Washingtono prof. R. E. Murphy. Palaikydami ryšį su įvairių tautų mokslininkais, jie įstengė sutraukti visą eilę svarbiųjų Šv. Rašto tyrinėtojų su savo studijomis dalyvauti šiame leidinyje. Dau guma autorių — amerikiečiai; yra nemažai ir kanadiečių.

Studijiniuose straipsniuose visų pirma apimamos visos Senojo ir Naujojo Testamento knygos, pradžioje duodant bendrą knygų analizę, o paskiau pateikiant komentarus neišskėsnųjų vietų. Rašoma suglaustai, knygos šrifas gana smulkus, taigi medžiagos sutalpinta itin gausiai. Svarbu, kad autoriai gerai pažįs-

Tinklininkai kovoja studentų ateitininkų stovykloje...

Naujos kryptys teologijoje

Tarptautinio susidomėjimo yra susilaukus leidinių serija "Concilium". Tai lyg savitiška katalikų enciklopedija, kur atskiriems aktualiesiems klausimams nagrinėti išleidžiama atskira, maždaug 200 p., knyga, sudaryta iš atskirų straipsnių pirmaujančių įvairių tautų autorių. Vienas iš naujausių šios serijos veikalų yra "The Development of Fundamental Theology" (išleido Paulist Press New Yorke, 19-69 m., 180 p., 4.50 dol.). Veikalą redagavo tarptautinio garso rašytojas, Miunsterio univ. prof. J. B. Metz.

Atskirų studijų autoriai šiame veikale yra: buv. Gregorianumo univ. prof. R. Latourelle, pasaulio religijų kurso dėstytojas Harvarde R. Panikkar, ekumeninės teologijos instituto direktorius Miunchene H. Fries, socialinių tyrimų centro Urugvajuje direktorius J. Segundo, Louvaino prof. J. Walgrave, Notre Dame univ. prof. J. Cahill, Miunsterio univ. prof. K. Rahner.

Salia šių katalikų, duoda savo studijas: Chicagos universiteto prof. L. Gilkey — apie apologetikos kryptis protestantuose; New Yorko protest. seminarijos prof., anglikonas J. Macquarrie — a-

pie religinę terminiją ir naująją analitinę filosofiją.

Visas veikalas skiriamas aptarti fundamentalinės teologijos pagrindinius ir kryptis. Fundamentalinė teologija, kaip žinome, yra nagrinėjimas protinių pagrindinių tikėjimo ir Bažnyčios tikrumui įrodyti, panaudojant istorinius ir filosofinius argumentus. Jeigu ligšiolinė scholastinė teologija pirmoje vietoje žiūrėjo į reikiamą įrodyti objektą, tai naujoji kryptis kreipia savo žvilgsnį į patį žmogų, kad lengviau jį nuteiktų tikėjimo tiesoms priimti. Veikiama ne tiek istoriniais argumentais, kiek žvelgiama į tai, kokią gerovę tikėjimo tiesos ir pati Bažnyčia gali atnešti dabar, šių laikų žmogui. Vieton tradicinės fund. teologijos racionalistinio pobūdžio daugiau imamas dėmesis egzistencinis motyvas.

Prof. Rahneris iškelia dar vie-

na klausimą — pluralizmo galimumą teologijoje, būtent, kad gali būti įvairumas klausimų sprendime, leidžiant vieniems manyti vienaip, kitiems kitaip, bet, suprantama, kad tas neduotų teisės toleruoti bet ką, tik pakliktų didesnę laisvę sprendime klausimų, dėl kurių gali būti svyravimų. Įvedimas individualumas teologijon, nors paliekant vieną pagrindinį Credo ir Bažnyčiai koncentruojantis tik į pačias pagrindiausias tiesas. Tai palieka galimybę koegzistuoti įvairioms teologinėms kryptims ir plačiau atveria duris ekumeninėms pastangoms, toleruojant pažiūrų įvairumą ir ne taip esminiuose tikėjimo dalykuose. J. Pr.

Kultūrinė kronika

• J. Gruodžio baletą "Jūratė ir Kastytis" rengiamasi pakartoti Chicagos scenoje. Šį pavasarį kompoz. Dariaus Lapinsko pastatyti ir diriguoti šio baletu spektakliai susilaukė didelio mūsų visuomenės dėmesio. Kūrybingas ir naujai išradingas čionykštis baletu pastatymas nuaidėjo net iki

okupuotos Lietuvos — ten muzikologai jo apipavidalinimu Chicagoje ypač domisi.

Atrodo, kad čikagiečiams ir svečiams dar gali būti gera proga pamatyti ir pakartotiną "Jūratės ir Kastyčio" spektaklį. Šiuo metu tiriamos galimybės jį vėl parodyti Chicagoje šį rudenį — Padėkos dienos savaitgalyje, kada Chicagoje vyks lietuvių moks-

lo ir kūrybos dienų simpoziumai ir Lietuvių studentų sąjungos suvažiavimas.

• Stasiui Dantartui, operos ir baletu režisieriui, Vilniuje, rugsėjo 22 d. suėjo 70 metų. Kūrybinį kelią jis pradėjo Valskio teatre Kaune. Geriausia jam pavyko surežisuoti "Faus-tą", "Traviatą", "Eglę žalčių karalienę" ir kitas operas.

• Šešėlio Skėpičio dvi įdomios ir kiekvienam naudingos išgityti knygos:

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ STATANT \$5.00
atsiminimų knyga, pavaizduojanti sąlygas kuriose kėlėsi nepriklausoma Lietuva

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA \$7.00
atsiminimų knyga, apimanti 1914-46 metų laikotarpį išleista švenčiant 50 m. nuo nepriklausomybės paskelbimo jubiliejų.

šiuose dviejuose veikaluose rasite išsamų ir gyvą bundantį ir nepriklausomos Lietuvos aprašymą, kurį autorius pateikia kaip betarpiš tų laikų įvykių liudininkas

Knygos gaunamos DRAUGE, Illinois gyventojai prie knygos pridėti 5-7000 mokesčiams

NAUJI — PATOBULINTI GERESNI NEI PINIGAI DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI Į LIETUVĄ OFICIALIAI PILNAI GARANTUOTI

Pagal naują patobulintą tvarką jūsų giminės gali pasirinkti per Vneshpoystorg krautuves ką jie tik nori ir gaus daug daugiau prekių dabar nei anksčiau, nes kainos nepaprastai sumažintos. Todėl dovanų pažymėjimai yra geriausias būdas paremti gimines. Juos siųsti yra geriau nei pinigai ar siuntiniai. Pastelrukite, kaip galima apdovanoti gimines vertingiausiomis gėrybėmis.

Prašykite mūsų nemokamo katalogo.

INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 E. 23rd Street
New York, N. Y. 10010

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESI OG NUO MR. NELSON SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO
3014 West 111th Street
Džiausias Paminklams Plano Paskirkimas Visame Mieste
Telef — Cedarcrest 2-6335
enas blokas nuo 1.1 ...

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

E U D E I K I S
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid
TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds /-1741-2

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti

HIGH RATES

4.75% PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS CURRENT RATE

5.25% PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 LA 3-8248

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 v. v.

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS PRANOKS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampas 58th Street
Telefonas — PProspect 8-9533

G E L E S
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZAUSKŪ
BEVERLY HILLS GFLYNČIA
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

— Neturį ką pasakyti ilgiausiai kalba pasakodami.
— J. Lowell

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNOS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-1138-1139

VASANTIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

SKELBKITE "DRAUGĖ".

Akademinės Prošvaistės

Leidžia šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjunga

"Akademinės Prošvaistės" išleina kiekvieno mėnesio trečiąjį šeštadienį. Redaguoja L.S.S. Centro valdyba. Rankraščius siųsti šiuo adresu. "Akademinės Prošvaistės", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629

Studentai pasiryžta!

Išpūdziai iš studentų ateitininkų stovyklos

Kelias siauras, vingiuotas ir duobėtas. Mašina, nors ir pamažu besirisdama, gerai pasišokėja, palikdama nepermatomus dulkių debes. Dar tik vienas posūkis, dar tik viena duobė, ir Lake Ariel stovykla lieka tik gražiu prisiminimu. Dar norėtusi paskutinį kartą atsiveikinti su keliu, per kurį tik prieš savaitę su greitai plakančia širdim buvo paskuta stovyklavietės link. Tačiau atsigręžus, matosi tik gelsvų dulkių kamuoliai. Sėdim mašinoje visi tylūs, kiekvienas paskendęs mintyse. Protarpiais viena ar kita draugė nusišypso, matyt, prisimindama šypsnią vertą įvykį. Paskui vėl veide pasirodo grįžtant išilgesys. Šitokiais veidais išvažiuodavom ir iš kitų stovyklų. Bet, dar kartą pažvelgus į drauges, matau, kad iš šios stovyklos išvažiuojam su nauju, pirmą kartą pajustu, tvirtu ir nuosirdžiu ryžtu. Seniai jau pažįstamų draugių veidai staiga pasikeitė — juose spindi pasiryžimas, kurio anksčiau neteko išvysti.

Studentų ateitininkų stovyklos tema buvo — Savas atsinaujinimas. Ir dabar, kai žvelgiu į ją praeities perspektyvoje, negaliu surasti tinkamesnio žodžio apibūdinti stovyklos padarytą įtaką. Iš stovyklos išvažiuavom pasikeitę — tikrai nauji studentai. Kaip ir kodėl tai įvyko, sunku pasakyti, o dar sunkiau bandyti apie tai parašyti, turint minty tuos, kurių nebuvo. Stovyklos nuotaką ir ūpą, nors ir ištaisiusi pasilapiais niekuomet negalėsi išsamiai pristatyti.

Mieli skaitytojai, nežinau ar įsivaizduojate, kaip sunku šitokią stovyklą aprašyti. Kas mus joje labiausiai paveikė, beveik neįmanoma pasakyti. Kiekviena stovykloje minutė buvo svarbi ir labai daug duodanti. Manau, kad daug stovyklų priartėja prie šio idealo, tačiau gaila, bet dažnai tie praturtinimo laiko žiupsneliai lieka neišnaudoti. Ši stovykla gal kaip tik tuo ir pasižymėjo — kad joje stovyklautojai sugebėjo ją kone šimta procentiniais išnaudoti. Iš jos išvažiuavom turtingesni supratimu, idėjom, pergyvenimais ir ypatingai pasiryžimu.

Už supratimą ir idėjas tenka padėkoti Eligijui Sužiedėliui, kuris pravedė Atsinaujinimo kursus. Jojo paaiškinimai apie pasaulėžiūrą ir ateitininkų idealų vertę mums davė daug minčių, kurias nagrinėjom ir gvildenom ne tik formalesnėse diskusijose, bet taip pat ir draugų būrelių pasikalbėjimuose, kurie užstetadavo kartais net iki paryčių. Pauliaus Jurkaus paskaita apie kūrybingumą irgi vertė mus rimčiau pagalvoti, kokio ryžto ir pasišventimo tikra kūryba reikalauja. Vliko vicepirmininkas Juozas Audėnas kreipėsi į mus su konkrečiais pasiūlymais, kaip mes galim prisidėti prie Lietuvos kovos. Visų šių paskaitų įdomūs turiniai ir prelegentų efektingi temos pristatymai mus labai paveikė.

Paveikė mus ir stovyklos komendantas Povilas Žumbakio pasikalbėjimai. Jis pradžioje mus savotiškai sukrėtė, aiškiai ir be jokių pagrazinimų apibūdindamas studentų ateitininkų liūd-

na likimą, jeigu mes laiku nesu-siprastumėm ir žengtumė toliau jau gerai išryškėjusios apatiškos nuotaikos linkme. Jojo kartais gal ir šiek tiek kandūs žodžiai mus erzino, bet už tai supratom kodėl reikia — naujintis.

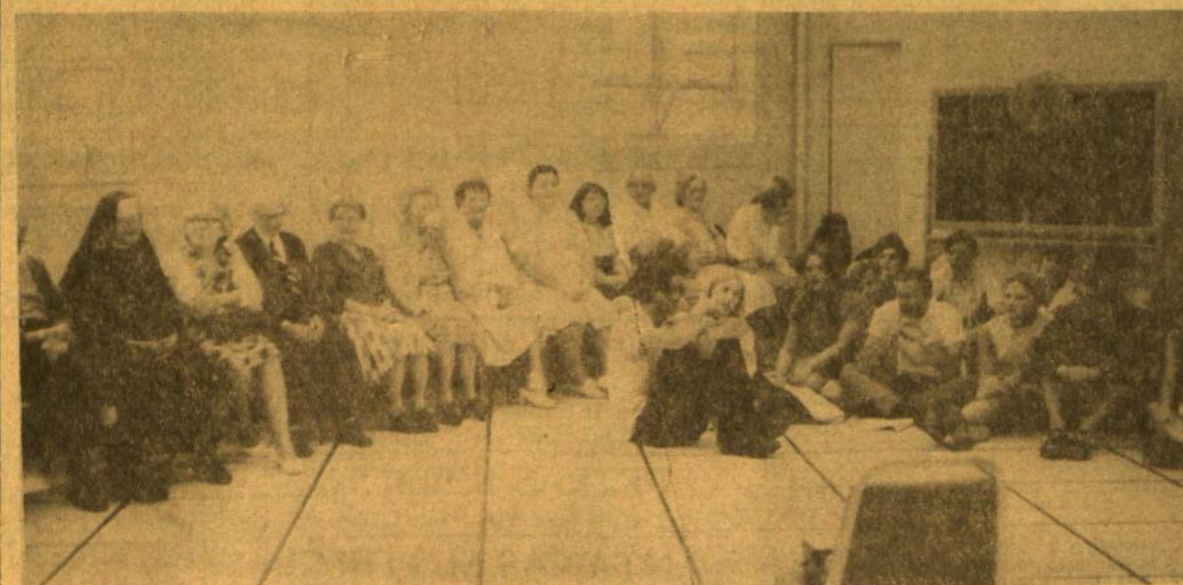
Mūsų dvasios vado kun. Gedimino Kijausko pamokslai apie tikėjimo reikšmę ateitininkui, jojo pravesta bendra išpažintis ir paaukotos šv. Mišios prie vakarieniškos stalo tikrai sustiprino mūsų tikėjimą, kuris daugumai iš mūsų anksčiau jau irgi buvo pradėjęs viltis apatijos apgauliu rūbu. Ir kai per tas ypatingas šv. Mišias, pakilom nuo vakarieniškos padengto stalo ir ėjome atnaujinti savo krikšto pažadų, dažnas jautėme tikrą atgimimą ir savo šūkiu gilia prasme — Visa atnaujinti Kristuje!

Padėka ne vien tik prelegentams ir vadovybei, bet ir visiems kolegoms, kurie prisidėjo prie įvairių minčių ryškinimo, o ypatingai už vienas kito užsidedimo puoselėjimą ir stiprinimą. Šitai konkrečiai paryškėjo, kai nubalsavom savo metinį suvažiuojamą nukelti, nes prisipažinom, jog nebuvom jam tinkamai pasiruošę. Per paskutines dvi dienas mes suruošėm studijų savaitgalį, kuriame nuosirdžiai išsikalbėjom savo draugovių problemomis, klausėme įvairių pasiūlymų kaip klaidas atitaisyti ir sprendėme kaip savo studentų at-kų veiklą prasmingai pagerinti. Pagaliau, šiek tiek geriau suprātę, ką mums SAS tikrai turėtų reikšti, visi pasiryžome per du mėnesius suvažiuavimui kaip reikiant pasiruošti.

Vakarinės programos — talentų ir literatūros vakarai, filmai lauzas saloje, savos kūrybos vakaras, fuskų "krikštas", linksma-

Diskusijos studentų ateitininkų stovykloje... Nuotr. K. Čižūno

Senelių namuose dainavom, šokom, kalbėjomės ir patys klausėmės senelių dainų... Nuotr. Kęstučio Čižūno

Studentų ateitininkų sąjungos šiemetinės vasaros stovyklos dalyviai. Stovyklauta prie Lake Ariel, Pensilvanijos kalnuose. Nuotr. Kęstučio Čižūno

Ir SAS pirmininkas Antanas Razgaitis prisideda prie vakaro nuotakos...

vakariai davė progos vieni kitų sugebėjimus pažinti ir savo pasigėrėjimu įvertinti.

Niekuomet neužmiršim ir Bernardo Prapuolenio ir jo paskutiniu kvapu alsuojančio akordeono. Jis su daina mums ir nuovargi ir alkį numarindavo, o ką čia dar ir bekalbėti apie stovyklos ūpą pakeliamą. Mes dainavom išsčiai — nuo ryto iki vėlumų, tad ir nesistebėtina, kad dauguma išvažiuavom su užkimusiom gerklėm.

Neužmiršim ir apsilankymo pas senokus Nuryžiutojo Jėzaus Sesių vedamoj prieglaudoj. Jiems padainuota lietuviškų dainų ir tautiniai šokiai mūsų buvo šokti su retai patirtu susijaudinimu. O kai senutės mums uždainavo "Kur Nemunas ir Dauguva, ten mūs tėvynė Lietuva", matėm, kaip ne vienas "su-augęs" studentas šluostė nuo veido ašaras.

Sie visi pergyvenimai mus vis tampriau ir tampriau rišo. Stovyklai baigiantis, jautėmės kaip

tikrai viena šeima. Nors atsiveikinant, ne vienam skaudėjo širdį ir darėsi sunku nuryti ištartą paskutinį "sūdiev", tačiau užmegztas ryšys nei kiek neatsileido. Mūsų pusimtukė išvažiuom, jausdamies, jog nors ir šimtai mylių skirs, vis tiek kažkaip būsim kartu. Kartu atsinaujinę ir praturtėję, mus jungiančio ryžto kupini, toliau vienas kitą stiprindami, savo pasiryžtuose užsimojimuose ištesėsime!

El. Bra. (Daugiau žinių apie studentų ateitininkų stovyklą šiandien yra Ateitininkų skyriuje 2 psl. Red.).

● **Lietuvis poetas vokiškai.** Justino Marcinkevičiaus, vieno iš žymiausių, jau pokario metais subrendusių poetų šiandieninėje Lietuvoje, poezijos rinktinė išleidžiama šių metų pabaigoje rytiniame Berlyne. Knygoje eilėraščiai bus atspausdinti dviem kalbom — lietuviškai ir vokiškai.

● **"Jaunystė" — Kauno politechnikos instituto akademinis choras,** išvyko koncertuoti į Jugoslaviją. Choru vadovauja jo meno vadovas Robertas Varnas. Numatyta koncertuoti Liublianos filharmonijoje, per Jugoslavijos radiją ir kitur.

● **R. Spalio "Gėtvės berniuko nuotykiu" išverstį į latvių kalbą ir išleisti.** Jie dabar latvių jaunimo noriai skaitomi. Vasaros metu išparduotas didesnis egz. skaičius. Kaip žinome, šios knygos II laidą lietuvių kalba šiais metais išleido Akademines skautijos Dr. Vydušo šalpos fondas.

Lietuvių kalba pasaulio universitetuose

ALCIRDAS SABALIAUSKAS

Lyginamosios istorinės kalbotyros kūrėjas vokiečių mokslininkas Franz Bopp 1823 m. liepos 16 dienos laiške vienam savo buvusiam mokytojui rašė, jog šią vasarą Berlyne akademijoje, posėdyje skaites pranešimą, kuriame senovės indų kalbą sanskritą lygins su lietuvių, latvių, senovės prūsų ir slavų kalbomis. Šis Franz Boppo pranešimas tikriausiai ir buvęs pirmas nedrąsus lietuvių kalbos žingsnis į tarptau-

zvilgnis praet'iu

Jeigu Franz Bopp žengė tik tinį kalbos mokslo pasauli, nedrąsų žingsnį, tai po 33 metų, dar tebe gyvenant pačiam Boppui, jo tautietis Augustas Schleicher, 1856 metais Prahoje

išleisdamas savo garsiąją "Lietuvių kalbos gramatiką", jau plačiai atvėrė mūsų kalbai Europos universitetų duris. Schleicherio gramatikos išleidimas buvo vienas žymiausių XIX amžiaus vidurio ne tik liuanistikos, bet apskritai pasaulis kalbos mokslo įvykių. Ši gramatika iš karto tapo tartum savotiška liuanistinė enciklopedija. Skaitė ją ne tik kalbininkai, bet ir visi, kurie norėjo ką nors sužinoti apie Lietuvą, anais laikais daugeliui mažai žinomą, paslaptingą, legendomis apipintą kraštą. Net garsusis prancūzų rašytojas Prosper Merimee, rašydamas šiandien vos ne į visas kultūringo pasaulio kalbas išverstą novelę "Lokį", kurios veiksmą nukėlė į Lietuvą,

Vytautas Mačernis (dešinėje) savo tėviškės laukuose 1940 metų vasarą. Drauge jo anų dienų būreliai ir kaimynai studentai Paulius Jurkus (viduryje) ir Juozas Jurkus.

Korp! Satrija inscenizuoja Vytauto Mačernio "Vizijas"

Šiemet spalio mėn. 7 d. sueina lygiai 25 metai, kai karo metais frontu ugnyje netoli savo tėviškės Zemaitijoje žuvo, besitraukdamas į Vakarus, vienas žymiausių tada dar jauniausių kartos mūsų poetų Vytautas Mačernis. Zuves savo jaunystėje, vos 24 metų, jis taip ir liko mūsų jaunystės ir jauno poeto nenykstančiu simboliu. Nors rusų bolševikų okupuotoje Lietuvoje Mačernio rankraščiai ir nėra žuve, nors jie ir tebesaugomi Lietuvos Mokslų akademijos rankraštyne, bet atskira knyga okupantas lig šiol jų išleisti vis dar nebeduoda.

Tačiau laisvajame pasaulyje Vytauto Mačernio kūryba lig šiol pasirodė net dviejuose leidiniuose. 1947 m. Italijoje Vytautas Saulius parengė žymiausio ciklo "Vizijų" knygą prie "Vizijų" prisiliedamas dar ir pluoštą šiaip jo eilėraščių. Visa Vytauto Mačernio poezija vienoje knygoje pasirodė 1961 metais Chica-

goje. Ši knyga lig šiol lietuviškojo akademinio jaunimo yra ypač mėgiama ir skaitoma, o poeto kūryba įvairiomis progomis nuolat deklamuojama scenoje. Minint šiemet Vytauto Mačernio mirties 25 metų sukaktį, Korp! Satrija, kurios nariu Kauno ir Vilniaus universitetuose buvo pats poetas, spalio 18 d. Jaunimo centre, Chicagoje, inscenizuoja jo žinomąjį "Vizijų" ciklą. Šio muzikinio ir vizualinio spektaklio kūrybinis apipavidalinimas ir jo įkūnijimas scenoje yra kompoz. Dariaus Lapinsko rankose. Pačiame pastatyme dalyvauja: Aldona Stempuzienė, Karilė Baltrušaitytė, Leonas Bauruskas ir Bronius Maciukevičius bei rinktinis Chicagos akademinių jaunimas.

Visi tad atsimeikime spalio 18 d. 8 val. vak. — tada ateikime Jaunimo centro didžiojo salės susitikti su žuvusiu, bet ir amžinai gyvu poetu Vytautu Mačerniu.

lietuviško kolorito savo kūrinį ieškojo Augusto Schleicherio gramatikoje. O kai kas net tvirtina, jog Schleicheris buvęs ir pagrindinio šios novelės herojaus prototipas. (pagal šią novelę poetė Vitalija Bogutaitė parašė libretą ir Dariaus Lapinsko operai "Lokys").

Praėjusiais metais paminėjome Schleicherio mirties šimtmetį. Per tą laikotarpį kalbos mokslo pasaulyje daug kas pasikeitė. Seniai išmirė Schleicherio mokiniai, sėkmingai tęsė savo mokytojo liuanistines tradicijas. Išaugo kelios lietuvių kalbininkų kartos. Smarkiai pasikeitė net ir lietuvių kalba — šiandien ji ne mirštanti šiaudinių pastogių kalba, kurią užsienio mokslininkai, gelbėdami nuo visiškos pražūties, taip uoliai tyrinėjo, o kultūringos tautos kalba, kurią kitataučiai studijuoja jau ne vien kalbos mokslo reikalams, bet norėdami ir susipažinti su tomis dvasinėmis vertybėmis, kurias šia kalba kalban-

Dar niekas ligi šiol nepamėgino sudaryti žemėlapių, kokiuose pasaulio kraštuose ir miestuose lietuvių kalba buvo ar yra studijuojama. Tačiau aišku, jog toks žemėlapis apimtų labai plačias teritorijas, o jame pažymėtos "liuanistinės bazės" nuo pačios Lietuvos būtų nutolusios net tūkstančius kilometrų.

Pamėginkime aplankyti bent nedidelę pasaulio miestą, labiau susijusių su mūsų gimtosios kalbos studijavimu.

Čekoslovakijoje

Gal pradėkime nuo Prahos, kurioje daugiau kaip prieš šimtmetį buvo išleista mūsų jau minėta pirmoji mokslinė lietuvių kalbos gramatika. Schleicheris Prahoje gyveno neilgai, bet liuanistines šio miesto tradicijas sėkmingai iki mūsų dienų tęsia čekų kalbininkai. Antai 1873 m. į Lietuvą lietuvių kalbos studijų tikslais buvo atvykęs jaunas čekų mokslininkas Leopold Geitler. Zymią vietą ne tik lietuvių, bet apskritai baltų kalbų tyrinėjimo istorijoje užima buvęs čekų mokslo ir meno akademijos prezidentas Josef Zubaty. Jo mokinys Vaclav Machek praplėtė liuanistikos geografiją Čekoslovakijoje, lietuvių kalbos studijų centrą įkurdamas ir Brno universitete. Negalima nesidžiaugti mūsų dienų Čekoslovakijos liuanistų darbais. Gal būt, pirmiausia reikėtų čia paminėti labai didelės erudicijos ir plataus profilio mokslininką profesorių Pavl Trost. Labai perspektyvus kalbininkas yra ir P. Trosto mokinys Jirži Marvan, kurio keletas darbų paskelbta ir mūsų bei latvių filologų spaudoje. Abu šie mokslininkai gerai kalba lietuviškai, nors J. Marvanas dar niekada nėra matęs Lietuvos. Lietuvos nėra matęs ir profesorius V. Macheko mokinys, dirbantis Brno universitete, Adolfas Erhart. Jis čekų studentams yra išleides net ir lietuvių kalbos vadovėlį. Šie čekų mokslininkai yra ne tik geri lietuvių kalbos specialistai, bet ir uolūs mūsų kultūros propaguotojai Čekoslovakijoje. Jie gana dažnai supažindina savo šalies filologų sluoksnius su mūsų liuanistų darbais. Profesorius P. Trost ir A. Erhart į čekų kalbą yra išvertę ir lietuvių grožinės literatūros kūrinius. Ne kieno kito, o profesorius Trosto paskaitinta tē K. Donelaičio "Metus". Hana Jechova į čekų kalbą išver-

—Lenkijoje

Labai senos liuanistikos tradicijos Lenkijoje. Nesustodami prie šių tradicijų istorijos, priminsime, kad Poznanėje šiuo metu gyvena vienas žymiausių pasaulio lietuvių kalbos specialistų, tritomenis lietuvių kalbos gramatikos autorius Jan Otremski. Šis mokslininkas Poznanės universitete išteigė specialią Baltų filologijos katedrą, kuriai šiuo metu vadovauja profesorius Česlav Kudzinovski. Abu šie mokslininkai lietuviškai kalba taip, jog su jais kalbėdamas gali pradėti abejoti, ar lietuvių kalba nėra jiems gimtoji. Krokuvėje dirba akademi-

(Nuželta į 7 psl.)